...оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 108 (13424)
1971 оной майн 8, суббото

Сэн 2 мүнгэн

...эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...ФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведуудэй ...путадта кандидадууд баяртайгаар дабжүүлэгдэнэ

...(Телефоноор абтаба.) Инзагата тосхоной соёлой «Коммунизм» колхозой гэшүүд, нютагай интел... сугларанхай. Һунгалтын урда тээхи ажал... колхозой парткомой секретарь Ц-Д. Д. Дор..., КПСС-эй райкомой секретарь Д. Б. Будаевта

...XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүд бүхы ..., тэрэ тоодо манай аймагай ажалшадта бүри... ...агдажа, тэдэниие зоригжуулна, шэнэ амжал... гээд нүхэр Будаев хэлэнэ. Ажалшадай ... болон ажалай эдэбхи үүсхэлэй урган дэбжэ... оршон байдалда болохоёо байгаа һунгалтада ... байна. РСФСР-эй Верховно Соведэй де... ...дидадые дэбжүүлхэ зол хүндэ танай колхо... ...тэбэ гээд тэрэ мэдүүлээ.

... дунда һургуулиин багша Д. Д. Мансарунов ... Сэлэнгын һунгуулиин 799-дэхи округһоо ... Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Николай Викторович Подгорные дэбжүүлхыем зүбшөөгыт гэжэ хэлэхэдэнь, нэрьемэ альга ташалган болоно.

Энэ дурадхалыень һургуулиин завуч В. Г. Бадмажапов дэмжэхэ зуураа, мүн энэ округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар колхозойнгоо эрхим хонишон Гомбо-Сурун Гончиковна Цыремпиловае дэбжүүлбэ.

— Нүхэр Цыремпилова ажал хүдэлмэридөө хододоо һайн амжалта туйлажа ябадаг. Үнгэрһэн жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 141 хурьга түлжүүлээ һэн. Байгша ондо 100-һаа 130 хурьга түлжүүлжэ байна. Тэрэнэй ажалынь парти, правительствын зүгһөө үндэрөөр сэгнэгдэнхэй. Үбсүүндэнь Социалис Ажалай Геройн алтан медаль, Ленинэй орден яларна. Табан жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнгээ түлөө нүхэр Цыремпилова Октябриин Революциин орденоор шагнагдаһан байна. Мүн тэрээндэ «Республикын габьяата малшан» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоһхой,— гэжэ нүхэр Бадмажапов үргэлжэлүүлнэ.— Гомбо-Сурун Гончиковна Цыремпилова энээнэй урда тээ РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадаар хоёр удаа һунгагдажа, маанадай этигэл найдабарие эрхимээр дүүргэжэ ябаа, мүнөөшье дүүргэхэ гэжэ этигэнэм.

Удаань үгэ абаһан колхозой үнинэй гэшүүн Б. Г. Базаров, хонишодой бригадын бригадир Ж. Ч. Жамбалов болон бусад нүхэр Бадмажаповай дурадхалые халуунаар дэмжэбэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар Сэлэнгын һунгуулиин 799-дэхи округһоо КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Николай Викторович Подгорный,** «Коммунизм» колхозой ахалагша хонишон, Социалис Ажалай Герой нүхэр **Гомбо-Сурун Гончиковна Цыремпилова** гэгшэдые дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол нэгэн дуугаар абтаба.

◆

...СК. **(Телефоноор абтаба).** Тимлюйн це... заводой инженерно-техническэ хүдэлмэри... алба хаагшад Прибайкальска һунгуу... ...дахи округһоо РСФСР-эй Верховно Со... ...адта кандидадуудые дэбжүүлхээ суглар... Заводой партийна организациин секретарь ...ев һунгалтада бэлэдхэлэй ябаса тухай тобшо ...өөд, коммунис ажалай ударник, слесарь ...ановта үгэ үгөө. Нүхэр Тюльгановай Прибай... ...уулиин 798-дахи округһоо РСФСР-эй Вер... ...эй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр Андрей Павлович Кириленкые дэбжүүлхэ дурадхал оруулхадань, сугларагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа. Энэ оруулһан дурадхалыень халуунаар дэмжэжэ байһанаа ахалагша электрик А. И. Кишкиенов, механическа цехэй слесарьнүүдэй бригадын бригадир Н. Т. Матвиевский гэгшэд олоной үмэнэһөө мэдүүлээ.

Удаань тус заводой директор Леонид Кузьмич Рыжов Прибайкальска һунгуулиин 798-дахи округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй обкомой секретарь Константин Матвеевич Продайводае дэбжүүлхэ гэһэн дурадхал оруулаа. Продайводагай кандидатурые үнэн зүрхэнһөө дэмжээд, коммунально-ажаһуудалай таһагай хүдэлмэрилэгшэ Василий Иванович Боцманов саашадаа улам һайнаар хүдэлхые сугларагшадые уряалаа.

Прибайкальска һунгуулиин 798-дахи округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар Андрей Павлович Кириленко, Константин Матвеевич Продайвода гэгшэдые дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол суглаанда хабаадагшад нэгэн дуугаар баталан абаа.

... РСФСР-эй ба Буряа...й Верховно Соведүүдэй, нютагай Соведүүдэй ... бэлэдхэл мүнөө түлэг ... Аймагай колхоз, ... промышленна пред...ай болон эмхи зургаа... ...лективүүдтэ һунгалтын ... суглаанууд боложо бай... засаг түрын дээдэ орга... ...дынгөө дундаһаа тү... ...тадуудта кандидадуу... ...лээ.

... АССР-эй Верховно ...тын һунгуулиин 61-дэ... һунгагдаха депутадта ... дэбжүүлгэдэ зорюул... ...шадай суглаан «Комму... ...хоздо боложо үнгэрбэ. ... 240 гаран хүн ха...

... дээрэ түрүүлэн үгэ хэ... ...ой түрүүлэгшэ М. О. ... Буряадай АССР-эй Вер... ...эй депутадта кандида... ... һунгуулиин 61-дэхи ... колхозойнгоо эрхим хо... ...ма Чимитовна Цыбено... ...лэе гэһэн дурадхал ... Энэ дурадхал баяр баяс... ...ар угтагдаа. Тиихэ ёһо... ...ажалайнгаа намтарые ... эхилһэн Дулма Чимитовна 1949 онһоо таһалгаряагүй мал ажал дээрэ хүдэлнэ. Арбаад шахуу жэлдэ һаалишан ябаа, мүнөө һүүлэй тэбхэр арбан жэлэй туршада хонишоноор хүдэлнэ. Тэрэ коммунис ажалай ударник, 1967 ондо ВДНХ-гай бронзо медальда хүртөө, үнгэрһэн жэлдэ Ленинскэ ойн баярай медаляар шагнагдаа һэн. Мүнөө Яруунын аймагай Соведэй депутат, «Республикын габьяата малшан» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэтэй.

Наймадахи табан жэлэй түсэб дүүргэлгэдэ айхабтар ехэ габьяатай байһанайнгаа түлөө мэнэ һая СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй абаһан Указай ёһоор, гүрэн түрынгөө дээдын хайра—Ленинэй орденоор шагнагданхай.

Түрүүлэгшынгээ оруулһан дурадхалые колхозой зоотехник Э. Ц. Бальжинимаев, Социалис Ажалай Герой Ц. Н. Номтоев болон бусад олон хүнүүд дэмжээ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта Эгэтын һунгуулиин 61-дэхи округһоо һунгагдаха кандидадаар **Дулма Чимитовна Цыбеновае** дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол нэгэн дуугаар баталан абаа.

Зургаан зуу гаран хүдэлмэришэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй ба алба хаагшадай хабаадалгатай хамтын суглаан Яруунын совхоздо боложо, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадаар Гүндын һунгуулиин 62-дохи округһоо һунгагдаха кандидадые дэбжүүлхэ асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Тус асуудалаар КПСС-эй райкомой секретарь И. Е. Карбаинов мэдээсэл хэһэн байна.

Урдын зоотехник-селекционер Ц. Б. Гончиков анханда энэ совхоздо олон жэлдэ зоотехнигээр, удаань директорээр хүдэлжэ байһан, мүнөө КПСС-эй Яруунын райкомой нэгэдэхи секретарь Константин Андаевич Албашеевые энэ округһоо депутат болгон һунгая гэһэн дурадхал оруулаа. Тэрэ дурадхалые дэмжэн, арбаад һунгагшад үгэ хэлээ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Гүндын һунгуулиин 62-дохи округһоо **К. А. Албашеевые** дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол абтаһан байна. Нүхэр Албашеевэй кандидатурые дэбжүүлһэн һунгагшадай суглаан Иисэнгын дунда һургуулиин коллективтэ мүн лэ болоо.

Ц. ГАЛСАНОВ,
КПСС-эй райкомой таһагые даагша.

УЛААН-ҮДЭ. СОВЕТСКЭ РАЙОН. «Байкал» гэжэ оёдолой нэгэдэлэй хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай хамтын суглаан боложо, тэндэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадые дэбжүүлхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

— Манай коллектив өөһэдынгөө дундаһаа Свердловско һунгуулиин 3-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ һунгагдаха депутадта кандидадые дэбжүүлхэ эхэ эрхэтэй болоод байнабди. Тиимэһээ бидэ «Новинка» ательегэй түрүү хүдэлмэришэн, хубсаһа эсхэгшэ Роза Цыреновна Дандаровае депутадта кандидадаар дэбжүүлэе,— гэһэн дурадхал оёдолой нэгэдэлэй директор Т. З. Буркин оруулба.

Тэрэ дурадхалыень «Новинка» ателье даагша Е. Н. Хромова, энэ ательегэй мастер Е. А. Солуянова, «Одон» ателье даагша С. В. Васильева гэгшэд халуунаар дэмжэбэ.

Свердловско һунгуулиин 3-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ һунгагдаха депутадта кандидадаар **Роза Цыреновна Дандаровае** дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол суглаанда хабаадагшад абаад, һунгуулха зүбшөөлөө үгэхыень тэрээндэ хандаба.

Мүн тэрэшэлэн республиканска типографиин коллективэй ба колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилхы кадрнуудые бэлдэхэ хүдөө ажахын техникумэй багшанар, техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон студентнэрэй хамтын суглаануудта хабаадагшад «Правда Бурятии» газетын редактор **Иннокентий Кузьмич Щекотовые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ Некрасовска һунгуулиин 5-дахи округһоо һунгагдаха депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри нэгэн дуугаар абаа.

КОМИССИИН ГЭШҮҮДЭЙ СЕМИНАР

Улаан-Үдын аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет нютагай Соведүүдэй һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин окружной комиссинуудай түрүүлэгшэнэр болон секретарьнуудай семинар һаяхан зарлаба. «Һунгуулиин окружной комиссиин эрхэ ба уялга» гэһэн асуудалаар аймгүйсэдкомой секретарь Ф. Н. Тугаринов элидхэл хээ.

...ҮДЭ. СУДНА БҮТЭЭЛ...ОД.

...инэй памятнигай дэр... табигданхай, тойроод ...гларна. Тэдэнэй шарай...эб баяр баясхалангай ...ээр мэдэгдэхээр бай... Теэд тиимэ байншьегүй ...эр мүнөө республикын... Соведэй депутадта ... өөһэдынгөө дундаһаа ...хэ ха юм.

...й заводой профсоюзай ...түрүүлэгшэ Василий Ге... Студенников һунгалтын ...лаае нээжэ, заводой ...й секретарь Евгения Ни... Корягинада үгэ үгэбэ.

... оронойемнай комму... ...ехэ хуралдаан боложо ... КПСС-эй XXIV съездын ...һан гүнзэгы удхатай до... ...бидэниие урмашуулан, ...ануудта зоригжуулна. ...жэлэй түрүүшын жэ...ые болзорһоонь урид ...түлөө социалис мүры...эгдэнхэй, — гэжэ нү... Корягина тэмдэглээд,— иигэжэ **арад зоной политическэ ба ажалай эдэбхи үүсхэлэй бүри эршэдэжэ байһан сагта республикынгаа дээдэ засагай депутадта кандидадаар түрүү хүдэлмэришэн, эрхим нүхэрөө дэбжүүлэн нэрлэхыетнай** уряалнаб,— гэбэ.

Удаань дүрбэдэхи цехэй начальник Евгений Анатольевич Останин үгэ абажа:

— Манай заводой коллективһээ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар электро-гагнууршан Таисия Васильевна Шараповае дэбжүүлхые дурадханаб. Таисия Васильевнае бултадаа мэдэнэ ха юмбибди. Манай заводто ерэһээр тэрэ арбаад жэл боложо байна. Түрүүн судна сэбэрлэдэг бригадын хүдэлмэришэнөөр ороһон аад, оролдосотой бэрхэ ажалаараа шалгаржа, бригадирай тушаалда дэбжүүлэгдээ һэн. Уданшьегүй Шарапова электро-гагнууршанай мэргэжэл шудалжа, тэрэ мэргэжэлээрээ мүнөө болотор хүдэлнэ. Урагшаа һанаатай, шадамар хүдэлмэришэн байхаһаа гадна, нүхэр Шарапова ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Тэрэ олон удаа профсоюзай цеховой, заводской комитедэй, заводой эхэнэрнүүдэй соведэй гэшүүнээр һунгагдаһан байна. Гадна Таисия Васильевна Советскэ районой арадай сүүдэй заседателяар хоёрдохи жэлээ хүдэлнэ. Республикынгаа Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэхэдээ, Таисия Васильевна манай этигэл найдабарие дүүргэхэ байха гэжэ этигэнэб,— гээд, Е. А. Останинай ендэрһээ буухада, эндэ сугларагшад «Тиимэ! Тиимэ! Шараповаел дэбжүүлхэ!»— гэлдэн, альга ташалгаар угтаба.

Иигэжэ һонирхолтойгоор үнгэрһэн суглаанда хабаадагшад Ранжуровска һунгуулиин 6-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой электро-гагнууршан **Шарапова Таисия Васильевнае** нэгэн дуугаар дэбжүүлһэн тогтоол баталаа.

Д. ДАШИЕВ,
манай корр.

◆

...УР. **(Телефоноор абтаба).** ...колхоз, совхозууд болон ...нууд, эмхи зургаануудтын урда тээхи суглаа...эгдэжэ, хүдөөгэй ажал... һайн хүнүүдээ респуб... засаг түрын дээдын ор...өөлэн дэбжүүлнэ.

... Охин-Булагай совхозой ...шэд, мэргэжэлтэд, алба ... хамтын суглаан болобо. ...олой оршон байдалда ...ай нээгдэхэдэ, трактор... ажалай бригадын брига... М. М. Куренков үгэ ...

...-Булагай һунгуулиин ...округһоо совхозойнгоо тү...изатор Григорий Василь...ловые Буряадай АССР-... Соведэй депутадта ...ар дэбжүүлнэб, — гэжэ ...

...үгэ абаһан А. Керешев тус ...рые дэмжэһэн байна. Совхозой түрүү механизатор нүхэр Г. В. Филиппов тракторист-комбайнер мэргэжэлтэй, 1963 онһоо хойшо ажаллажа, хододоо түрүү зэргэдэ ябаа. Жэшээтэ һайнаар хүдэлһэнэйнгөө түлөө ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Алтан хоолос» гэдэг значогоор шагнагдаһан байха юм.

Эндэ үнгэргэгдэһэн суглаан дээрэ Охин-Булагай һунгуулиин 50-дахи округһоо нүхэр **Григорий Васильевич Филипповые** БурАССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол нэгэн һаналтайгаар абтаба.

Мүн лэ энэ үдэр ««Рассвет» колхозой гэшүүдэй, Бэшүүрэй оёдолой фабрикын коллективэй хамтын суглаанууд дээрэ Бэшүүрэй һунгуулиин 48-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо **Владимир Афанасьевич Сахьянов** дэбжүүлэгдэбэ.

Бодонгуудай совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд, алба хаагшадай хамтын суглаанай нээгдэһэнэй удаа, эндэхи зоотехник нүхэр Ц. Ц. Бадмажапов ендэртэ гараад:

— Буряадай АССР-эй Верховно Соведтэ һунгалта үнгэргэхэ Шэбэртын һунгуулиин 51-дэхи округһоо нютагайнгаа эрхим малшан **Сыбжидма Дармаевна Дармаевае** республикынгаа дээдэ засагай түлөөлэгшөөр һунгахыетнай дурадханаб. Бидэнэй найдабарие тэрэ харюулжа шадаха,— гээд мэдүүлээ.

1948 онһоо мал ажал дээрэ хүдэлжэ, эрхим һайн жэшээ харуулжа ябадаг нүхэр **С. Д. Дармаевае** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэһэн тогтоол суглаан дээрэ абтаа.

XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд, Бэшүүрэй дунда һургуулиин багшанар болон техническэ хүдэлмэрилэгшэд һунгалтын урда тээхи суглаануудые үнгэргэжэ, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар Партизанска һунгуулиин 49-дэхи округһоо КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр **Александр Васильевич Пластининие** дэбжүүлхэ гэжэ шиидэбэ.

Ара-Хэрээтын «Дружба» колхозой гэшүүд Ара-Хэрээтын һунгуулиин 53-дахи округһоо республикын Верховно Сүүдэй түрүүлэгшэ **Марк Могзоевич Могноновые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэжэ нэгэн һаналтайгаар тогтоол абаба.

...ЭРДЭМ НАУКЫН ШЭНЭ ЕХЭ ЗОРИЛГОНУУД

...эй XXIV съездын шиидхэ... совет эрдэмтэдэй ажал ...дэнь улам ехэ эдэбхи хэ...ебэ. Тэрэ шиидхэбэри...ай орон соо коммунизм ...н шэнэ шата нээжэ ...на. Майн 6-да үнгэргэг... ...ССР-эй Наукануудай ака... суглаан эрдэмтэдэй тэрэ ...эбхи хэшээлыень эли то...улба. Эрдэм наукануудай бүхы һалбаринуудай түлөөлэгшэд партийна съездын шидхэбэринүүдтэй дашарамдуулан, наукын урда табигдаһан зорилгонуудые зүбшэн хэлсэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь П. Н. Демичев тэрэ суглаандань байлсаба.

(ТАСС).

АРАДАЙ ҮНДЭР ЭТИГЭЛ НАЙДАБАРИ

Союзна республикануудай гүрэнэй засагай дээдэ зургаануудые һунгаха һунгуулиин кампани орон соомнай үдэрһөө үдэртэ бүрил үргэн далайсатай боложо байна. Ажалшадай коллективүүдэй хамтын суглаанууд дээрэ дэбжүүлэгдэһэн республикануудай Верховно Соведүүдэй депутадта кандидадуудые һунгалтын урда тээхи окружной зүблөөнүүдтэ хабаадагшад халуунаар дэмжэнэ.

Ленинградай А. А. Ждановай нэрэмжэтэ Ижорско заводой коллектив РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневые ба заводойнгоо булад шанагша Н. И. Арсентьевые нэгэн һаналтайгаар дэбжүүлһэн байгаа. Л. И. Брежневые ба Н. И. Арсентьевые депутадта кандидадуудаар дэбжүүлхэ тухай дурадхалые нэгэн һаналтайгаар һайшаагаад, Ленинград городой һунгуулиин **Колпинско** округһоо һунгагдаха зүбшөөлөө үгэхыень гуйжа, **Леонид Ильич Брежневтэ** ба **Николай Иванович Арсентьевтэ** хандаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. В. Подгорные ба «Красный треугольник» нэгэдэлэй хүдэлмэришэн Н. Г. Гнедышевае РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлһэн тус нэгэдэлэй коллективэй дурадхалые Ленинград городой һунгуулиин Ленинскэ округой ажалшадай түлөөлэгшэд нэгэн дуугаар дэмжэбэ. Окружной зүблөөндэ хабаадагшад һунгуулиин **Ленинскэ** округһоо депутадуудаар һунгагдаха зүбшөөлөө үгэхыень гуйжа, **Николай Викторович Подгорнодо, Нина Гавриловна Гнедышевада** хандаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгиние ба «Скороход» фабрикын гуталша Т. Н. Титовае РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар дэбжүүлхэ гэһэн «Скороход» гэжэ гуталай нэгэдэлэй коллективэй дурадхал Ленинград городой һунгуулиин Электросиловска округой зүблөөн дээрэ дэмжэгдэбэ.

Ленинград городой һунгуулиин **Электросиловска** округһоо һунгагдаха зүбшөөлыень гуйжа, **Алексей Николаевич Косыгинда** ба **Тамара Николаевна Титовада** зүблөөндэ хабаадагшад хандаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленкые РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэһые Ленинград городой һунгуулиин Политехническэ округой ажалшадай түлөөлэгшэдэй зүблөөн дэмжэбэ. Һунгуулиин **Политехническэ** округһоо депутадаар һунгагдаха зүбшөөлөө үгэхыень гуйжа, **Андрей Павлович Кириленкэдэ** зүблөөн хандаба.

Ленинград городой һунгуулиин Василеостровско округой ажалшадай түлөөлэгшэдэй окружной зүблөөн КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуровые РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлһые дэмжээд, Ленинград городой һунгуулиин **Василеостровско** округһоо һунгагдаха зүбшөөлөө үгэхыень гуйжа, **Кирилл Трофимович Мазуровта** хандаба.

Куйбышевска областиин Тольятти городой һунгуулиин Автозаводской округой һунгалтын урда тээхи зүблөөндэ хабаадагшад РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Михаил Андреевич Сусловые дэбжүүлхэ тухай дурадхал дэмжэбэ. Тольятти городой һунгуулиин **Автозаводской** округһоо РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгагдаха зүбшөөлөө үгэхыень гуйжа, **Михаил Андреевич Сусловта** зүблөөндэ хабаадагшад хандаба.

Белоруссида энэ республикын Верховно Соведэй депутадуудта кандидадуудаар һунгуулиин Автозаводской округһоо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев ба Минскын автомобильна заводой слесарь-хабсаргагша П. Г. Кремень дэбжүүлэгдэһэн байгаа. Һунгалтын урда тээхи окружной зүблөөн һунгуулиин **Автозаводской** округһоо БССР-эй Верховно Соведэй депутадуудаар һунгагдаха зүбшөөлөө үгэхыень гуйжа, **Леонид Ильич Брежневтэ** ба **Павел Георгиевич Кременьдэ** хандаба.

Һунгуулиин Ленинскэ округой ажалшадай түлөөлэгшэдэй окружной зүблөөн КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Белоруссиин Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь П. М. Машеровые БССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлхэ гэһэн дурадхал халуунаар дэмжээд, тэрэ округһоо һунгагдаха зүбшөөлөө үгэхыень гуйжа, **Петр Миронович Машеровтэ** хандаба.

Казахстанда Усть-Каменогорск городой һунгуулиин **Ленинскэ** округһоо республикын Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь **Леонид Ильич Брежнев** ба Усть-Каменогорскын туулга-цинковэ комбинадай ахалагша катодчик, Социалис Ажалай Герой **Ауталиф Елтренович Калиев** дэбжүүлэгдэһэн байжа, тэрэ округһоо һунгагдаха зүбшөөлөө үгэхыень гуйжа, тэдэнэртэ һунгалтын урда тээхи окружной зүблөөн хандаба.

Кустанайска областиин һунгуулиин **Сулыкольско** округой ажалшадай түлөөлэгшэдэй окружной зүблөөн республикынгаа Верховно Соведэй депутадта кандидадуудаар КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Николай Викторович Подгорные** ба «Диевский» совхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир **Николай Григорьевич Шкабарёвые** дэмжээд, тэрэ округһоо һунгагдаха зүбшөөлөө үгэхыень гуйжа, тэдэнэртэ хандаба.

Баканас тосхондо болоһон окружной зүблөөндэ хабаадагшад КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. А. Кунаевые Казахай ССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлһэниие дэмжээд, тэрэ округһоо һунгагдаха зүбшөөлөө үгэхыень гуйжа, **Динмухамед Ахмедович Кунаевта** хандаба.

(ТАСС).

ЭРТЫН ТАРИЛГА—12 ҮДЭРТЭ

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхоз. Түгнын уужам талада колхозой механизаторнууд байгша ондо 5285 гектарта шэниисэ тариха юм. Тэдэнэр апрелиин 29-дэ тарилгаяа захалаад, майн 10-да эртынгээ тарилга дүүргэхэ зорилготой.

Тус колхозой поли дээрэ үглеөнэй наранһаа үдэшын боро хараан болотор 15 агрегадай гусенична тракторнуудай хүнхинеөн замханагүй. Һуниндев 2-дохи халаанай механизаторнууд газар хахална.

Агрегадуудай дунда үнинэй механизаторнууд Жамбал Гармаев, Даба-Жалсан Эрдынеев гэгшэд илангаяа шалгарна. Эдэнэр 40 га нормын орондо, 60—80 гектар хүрэтэр тарина. Мүн Дамба Чимитдоржиев, Даша-Молон Цыбенов, Наран-Гэрэл Цыбикмитов, Александр Андреев гэгшэд халаанайнгаа даабари холо үлүүлэн дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. тракторист Жамбал Гармаев. 2. «Знамя Ленина» колхозой механизаторнуудай Галтай нютагта шэниисэ хэрээһэлүүлэн харижа ябахые харуулна. 3. Колхозой парткомой секретарь Иван Михайлович Левента түрүү механизатор Даба-Жалсан Эрдынеевтэ улаан вымпел барюулжа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө!

ХАРАА ЗОРИЛГОНУУДАА ТОДОРХОЙЛНО

(Партийна эдэбхитэдэй суглаануудhaa)

Кабанск

Аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан hаяхан эндэ боложо үнгэрбэ. «КПСС-эй XXIV съездын дүнгүүд ба районно партийна организациин зорилгонууд тухай» гэhэн элидхэл КПСС-эй XXIV съездын делегат, КПСС-эй Центральна Комитедэй гэшүүн, партиин областной комитедэй нэгэдэхи секретарь нүхэр **А. У. Модогоев** хэбэ.

Үнгэрhэн наймадахи табан жэлэй дүн сэгсолжо, ороной экономико болон соёл гэгээрэл улам саашадань хүгжөөхэ талаар Директивэнүүдые баталан абаhан КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ удха шанар тушаа нүхэр Модогоев элидхэлэйнгээ эхиндэ дэлгэрэнгыгээр тогтобо. Партиин съезд асари ехэ программа хараалха зуураа, тэрээниие бодото дээрэнь бэелүүлхэ арга замые тодорхойлhон, шухала хэмжээ ябуулгануудые хараалhaн байна.

«Манай түсэбүүд тодорхой бодомжонуудые, ороной эрилтэнүүдые, ресурснууд болон арга боломжонуудые хараада абалгатайгаар үндэhэлhэн байха юм. Шэнэ табан жэл тушаа Директивэнүүдэй проектые зүбшэн хэлсэлгэ хадаа парти, бүхы арад тэрэниие халуунаар дэмжэн байhыень харуулаа. Эдэ түсэбүүдые дүүргэлгэ биданэрэй, хүн бүхэнэй ажалhaa, манай эмхитэй ябадал болон заршамhaa, ажал хэрэг эршэмтэй hайнаар ябуулжа шададагhaa болохо байна. Табигдаhан зорилгонуудые дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ арад ниитые элсүүлхэ, бүхы арадые коммунис байгуулалтын ленинскэ платформо дээрэ улам нягтаар жагсааха гээшэ партиин, тэрэнэй бүхы организацинуудай гол шухала зорилго мүн болоно» гэжэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгэнүүдые элидхэлшэ суглаанда хабаадагшадта hануулна.

Саашадаа нүхэр Модогоев Кабанскын аймаг наймадахи табан жэлэй түсэбөө промышленна болон хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгээр амжалтатайгаар дүүргэбэшье, бии байhан арга боломжонуудаа үшөөл хүсэдөөр хэрэглэжэ шаданагүй гэжэ тэмдэглэбэ. Хэдэн жэшээ эндэ харуулаа.

Промышленна предприятинуудай дундаhaa Выдринэй модо буулгаха бааза, загаhа барилгын Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз, Клюевскэ леспромхоз зарим зүйлнүүдые үйлэдбэрилгээр түсэбөө дүүргэжэ шадабагүй. Тиихэдэ районой түрүү предприятинуудай тоодо оролсодог Тимлюйн шифернэ заводто ажалай бүтээсын ургалта салин хүлhэнэй ургалтаhaa гээгдэнэ, мебельнэ фабрика түсэбөө гол түлэб хуушарhан түхэлэй, үнэ сэн ехэтэй мебель бүтээжэ дүүргэнэ. Фабрикын гаргаhан продукци худалдаан болосогүйшэг.

Хүдөө ажахые абажа үзэбэл, аймагай совхозууд үнгэрhэн жэлдэ гарзатангүй ажаллажа гарабашье, тэдэнэй туйлаhан үрэ дүнгүүд адли бэшэ: Кабанскын совхозой 2 миллион түхэриг сэбэр олзотой гараад байхада, бусадынь энээндэ хаанашье хүрэнэгүй. Аймагта малай үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэри hулаар ябуулагдана, мал олоороо hубайрна. Гансахан нёдондо жэлдэ хамта дээрээ 500 гаран тугал дутуу абтаа. Эндэхи ажахынууд урдань овощ ургуулгые hайнаар эрхилдэг, гүрэндэ огородой элдэб янзын эдеэ худалдадаг байгаа. Харин мүнөө капустаhaa ондоо овощ таринагүй тооной.

Тэрэшэлэн хүдөө ажахын болон промышленна үйлэдбэри эрхилэн хүтэлбэрилгые нарижуулха, партийна организацинуудай үүргэ харюусалгые, дайшалхы шадабарине дээшэлүүлхэ асуудалнуудта элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр тогтобо.

Суглаан дээрэ табигдаhан асуудал зүбшэн хэлсэлгэ ехэ эдэбхитэйгээр үнгэрөө.

КПСС-эй XXIV съездын делегат, Кабанскын совхозой директор **А. И. Хмелев** съездэ хабаадалсаhан, хараhан үзэhэн тухайгаа тодорхойгоор хөөрэжэ, юhэдэхи табан жэлдэ совхозойнгоо коллективэй шиидхэхэ зорилгонууд дээрэ дэлгэрэнгыгээр тогтобо. Бүри энэ жэлдэ — шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ, нёдондонойхитой сасуулбал, эндэхид мал ажалай продукци үйлэдбэрилгые 13,8 процентээр, таряан ажалай — 12 процентээр дээшэлүүлхээр түсэблэнэ. Тиихэдэ юhэдэхи табан жэлэй hүүлшын жэлдэ мал ажалай продукци үйлэдбэрилгэ 1970 онойхиhoo 49 процентээр ехэ болохо юм.

Предприятиин үйлэдбэри үргэдхэн hайжаруулха асуудал, коллективэй социальна хүгжэлтын түсэб тухай Тимлюйн цементын заводой директор **Л. К. Рыжов** хэлэбэ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ «Байкальский» совхозой Закалуйскэ МТФ-е даагша **М. Т. Никонова** болон бусад хамта 10 хүн хабаадалсаба.

Зүбшэн хэлсэгдэhэн асуудалаар дэлгэрэнгы тогтоол абтаа.

Партийна эдэбхитэдэй суглаанай hүүлээр аймагай хүдөө ажахын, промышленна үйлэдбэриин ехэ бүлэг түрүүшүүлдэ—наймадахи табан жэлэй түсэб дүүргэхэ талаар ехэ габьяа гаргаhанай, амжалта туйлаhанай түлөө шагнагдаhан олон хүнүүдтэ СССР-эй орденууд ба медальнууд барюулагдаа.

Зэдэ

ПЕТРОПАВЛОВКА. Эндэ аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан зарлагдажа, «КПСС-эй XXIV съездын дүнгүүд ба аймагай партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Түс асуудалаар КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь **А. Р. Потепаловай** хэhэн дэлгэрэнгы элидхэлые суглаанда хабаадагшад угаа анхаралтайгаар шагнаба.

КПСС-эй Центральна Комитедэй тоосоото үедэ, бэелүүлhэн ехэ хүдэлмэри, тэрэнэй баримталhaн политическэ хараа шугам ба бодото ажал тушаа элидхэлшэ тогтоо. Үнгэрhэн табан жэлэй туршада аймагай ажалшадай туйлаhан съездын урда тээхи социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, абаhан амжалтатайгаар дүүргэhэн тушаа элидхэлшэ юhэдэхи табан жэлэй туршада аймагай ажахы, соёл культура хүгжөөхэ гол зорилгонууд тушаа хэлэhэн байна.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ XX партсъездэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **Ф. М.** ..., «Мир» колхозой главна агроном **Б. М.** ..., «Коммунизм» колхозой парткомой секретарь **Ц. Д. Доржиев**, ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь **А. М. Тумуров** болон бусад хабаадалсаа. Үгэ хэлэгшэд партиин XXIV съездын табиhан ехэ зорилгонуудые үнэн зүрхэнhөө hайшаажа, дэмжэжэ байhанаа мэдүүлээ. Тэрэ зорилгонуудыень хүсэндэнь хүргэхын түлөө ажалай ... нэй коллективүүд эрмэлзэл түгэсөөр ажаллажа, социалис мүрысөө улам дэлгэрүүлжэ байна.

Партийна эдэбхитэдэй суглаанай хүдэлмэридэ КПСС-эй обкомой захиргаанай органуудай таhагые даагша **К. А. Калашников** хабаадалсаба.

Түрэл партиингаа Центральна Комитедэй политическэ хараа шугамые, бодото ехэ ябуулгые гүн гүнзэгыгөөр hайшаажа байhанаа элирхэйлhэн, аймагай партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонуудые хараалhан тогтоол суглаанда хабаадагшад нэгэн дуугаар абаба.

А. БУДАЖАПОВ,
аймагай газетын редактор.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указhaa

СССР-эй ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН МИНИСТЕРСТВЫН ПРЕДПРИЯТИ, ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН БА МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Эдеэ хоолой промышленностиие хүгжөөлгөөр табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлhэнэйнь түлөө иимэ хүнүүдые шагнаха гэбэл:

БУРЯАДАЙ АССР-hээ

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР

Чмелева Федосья Григорьевна — Улаан-Үдын хилээмэнэй комбинадай мастер.

ОКТЯБРИИН РЕВОЛЮЦИИН ОРДЕНООР

Назаров Кузьма Гавриловичые — Улаан-Үдын пивын заводой автомадуудай наладчик.

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Афанасьева Нина Степановнае — Тарбагатайн кондитерскэ фабрикын хүдэлмэришэн.

Байминова Радна Николаевнае — Улаан-Үдын хилээмэнэй комбинадай мастер-кондитер.

Власова Ирина Ивановнае — Улаан-Үдын ликеро-архиин заводой автомат линиин оператор.

Семыкина Ульяна Мироновнае — Улаан-Үдын 2-дохи хилээмэнэй заводой хүдэлмэришэн.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Вдовина Агафья Федотовнае — Улаан-Үдын хилээмэнэй комбинадай мастер.

Вижевич Прасковья Михайловнае — Улаан-Үдын хилээмэнэй комбинадай кондитер.

Зимирева Ксения Петровнае — Галуута-Нуурай 4-дэхи хилээмэнэй заводой хүдэлмэришэн.

Зинова Мария Васильевнае — Улаан-Үдын унда харядаг уhанай заводой оператор.

Карпукова Анна Прокопьевнае — Сэлэнгын архиин заводой хүдэлмэришэн.

Родионова Анастасия Лукиничнае — Улаан-Үдын спиртын заводой хүдэлмэришэн.

Синявин Михаил Григорьевичые — Үнэгэтэйн плодоовощной заводой директор.

Суппес Валентина Ивановнае — Закаменскын 7-дохи хилээмэнэй заводой главна инженер.

Таракановская Анастасия Михайловнае — Ивалгын кондитерскэ фабрикын хүдэлмэришэн.

«ШЭН ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Вишнякова Лидия Васильевнае — Кабанскын плодоовощной заводой аппаратчица.

Кислицына Екатерина Ильиничнае — Улаан-Үдын 2-дохи хилээмэнэй заводой хүдэлмэришэн.

Лемзяков Африкант Николаевичые — Улаан-Үдын 2-дохи хилээмэнэй заводой хүдэлмэришэн.

Николаенко Соломонида Потаповнае — Улаан-Үдын 2-дохи хилээмэнэй заводой хүдэлмэришэн.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРЬАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Бухольцева Октябрина Прокопьевнае — Хяагтын пивын заводой хүдэлмэришэн.

Кормильцева Галина Никитичнае — Улаан-Үдын ликеро-архиин заводой мастер.

Коробейникова Федосья Феоктистовнае — Улаан-Үдын 2-дохи хилээмэнэй заводой хүдэлмэришэн.

Николаев Юрий Александровичые — Ивалгын кондитерскэ фабрикын механик.

Шульгина Агафья Никитичнае — Хяагтын 3-дахи хилээмэнэй заводой мастер.

Янькова Евдокия Федоровнае — Захааминай пивын заводой главна пивовар.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1971 оной апрелиин 26.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указhaa

СССР-эй ЭЛЕКТРОТЕХНИЧЕСКЭ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН МИНИСТЕРСТВЫН ПРЕДПРИЯТИ, ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН БА МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Электротехническэ промышленностиие хүгжөөлгөөр табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар бэелүүлhэнэйнь түлөө иимэ хүнүүдые шагнаха гэбэл:

БУРЯАДАЙ АССР-hээ

ОКТЯБРИИН РЕВОЛЮЦИИН ОРДЕНООР

Бурлов Павел Нилсановичые — Улаан-Үдын «Электромашина» заводой директор.

Кузнецов Константин Ивановичые — Улаан-Үдын «Электромашина» заводой слесарь.

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Петушкин Герман Васильевичые — Улаан-Үдын «Электромашина» заводой главна конструктор.

Тимофеев Меркурий Федоровичые — Улаан-Үдын «Электромашина» заводой строгальщик.

Фомина Мария Михеевнае — Улаан-Үдын «Электромашина» заводой шэрдэгшэдэй бригадын бригадир.

Чекалов Михаил Васильевичые — Улаан-Үдын «Электромашина» заводой цехэй начальник.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Загвозкин Иван Федоровичые — Улаан-Үдын «Электромашина» заводой электро-гагнууршан.

Наливко Антонина Федоровнае — Улаан-Үдын «Электромашина» заводой гагнууршан.

Сельверов Давид Будеевичые — Улаан-Үдын «Электромашина» заводой токарь.

Сучков Захар Ефремовичые — Улаан-Үдын «Электромашина» заводой партбюрогой секретарь.

Якушева Ефросинья Александровнае — Улаан-Үдын «Электромашина» заводой обмотчица.

«ШЭН ГАБЬЯАТА АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Борисюк Василий Михайловичые — Улаан-Үдын «Электромашина» заводой токарь.

Голубенко Вера Васильевнае — Улаан-Үдын «Электромашина» заводой шлифовщица.

Дунаев Александр Павловичые — Улаан-Үдын «Электромашина» заводой токарь.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРЬАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Иванов Виктор Степановичые — Улаан-Үдын «Электромашина» заводой фрезеровщик.

Салимов Матвей Саломоновичые — Улаан-Үдын «Электромашина» заводой хүдэлмэришэн.

Чернухина Федора Павловнае — Улаан-Үдын «Электромашина» заводой электрокарщик.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1971 оной апрелиин 20.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

НҮХЭР Г. И. МОСКВИТИНИИЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын ажалшадай ажаhуудалай эрилтэ хангадаг эмхинүүдтэ олон жэл соо оролдосотой hайнаар хүдэлмэрилhэнэйнь түлөө, мүн түрэhөөр 50 наhа гүйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Ажалшадай ажаhуудалай эрилтэ хангаха министерствын «Труд» гэжэ гуталай үйлэдбэриин нэгэдэлэй директор нүхэр **Москвитин** Георгий Ивановичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1971 оной майн 4.

Сабшалан, бэлшээри hайжаруулха габшагай хоёр hара

ҺАНАҺАНДАА ЛАБ ХҮРЭХӨӨР

Шадабаритай бэрхэ луговодууд Онохойн совхоздо олон юм. Тэдэнэрэй нэгэн — Семен Викторович Воробьев. Энэ луговодой ажалладаг гурбадахи отделени нёдондо сабшалангай гектар бүриhөө дундаа зэргээр 18,8 центнер үбhэ хуряажа абаа hэн. Ардушохон гэжэ нютагай 33 гектар сабшалангай га бүриhөө 25 центнер ургаса абтаhан.

Иимэ амжалта зүгээ туйлагдаа бэшэ. Ажахын хүтэлбэрилэгшэд, луговодууд ниитынгээ адууhа малда бардам хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ, сабшалангай ургаса эрид дээшэлүүлхэ гэжэ үнэн сэдьхэлhээ оролдоно бшуу. Энэшье жэлдэ тэдэнэр сабшалан дээрэ наг шэбхэ горитой гаргажа, газараа hайса ундалуулна.

Үнгэрhэн үбэлдөө луговодуудай хүсөөр сабшалан уhалха 150 мянган кубометр тошон халяагдаhан, олон жэлэй ногооной тарилга уhалха 105 мянган кубометр тошон хүргэгдэhэн байгаа. Хабарай дулаанай эрэхэлээр луговодууд, механизаторнууд сабшалангаа борнойлhон, дискээр, фрезерээр элдүүрилhэн байха юм. Отделениин луговодууд сабшаландаа 500 центнер минеральна үтэгжүүлгэ, 1030 тонно шэбхэ гаргаhан байна. Апрелиин 15-haa сабшалан уhалагдажа захалhан. Луговодууд сабшалангаа хүсэд hайнаар уhалдаг.

Түсэбтэ шэнэ табан жэлэй эхиндэ совхозой луговодууд гектарай 20 центнер үбhэ ургуулжа абаха зорилго урдаа табинхай.

Л. МАШАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой мелиоратор Михаил Петрович **Трофимов** (зүүн гарhaa), ахалагша луговод **С. В. Воробьев**, гидротехник Алексей Григорьевич **Потехин**, луговод Михаил Никитович **Малков** гэгшэд уhанай тарасые шалгажа байна.

АВТОРАЙ фото.

ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР АЖАЛЛАНА

Сабшалан, бэлшээри hайжаруулха хүдэлмэри Хурамхаанай аймагай Аргатын совхоздо урагшатайгаар ябуулагдана. Энэ совхозой сабшалан, бэлшээри үертэ абтадаггүй, Аргата голой уhаар, hайрамаар ундалуулагдадаг юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ сабшалан, бэлшээриин ургаса дээшэлүүлхэ талаар горитой хүдэлмэри хэгдэнхэй. Хара-Модон, Дээдэ-Аргата, племфермэ болон бусад нютагуудай сабшалан хорёологдоhон байна. Совхоздо эмхидхэгдэhэн лугомелиоративна отряд хэдэн жэлэй туршада сабшалан дээрэ ехэ юумэ хээ.

Түсэбтэ шэнэ табан жэлэй эхиндэ ехэ хүдэлмэри хэгдэхээр эндэ хараалагданхай. Буряадай АССР-эй габьяата механизатор Александр Макарович Малыгинай хүтэлбэрилдэг отряд сабшалан дээрэ наг шэбхэ горитой зөөжэ байнхай. Энэ хүдэлмэридэ 4 «Беларусь» трактор табигданхай. Тэндэ Х. Балданов, Д. Дугаров, Г. Малыгин, К. Очиржапов гэгшэд хүдэлнэ. Шэбхэ малтаха, этэрхэ хүдэлмэридэ Г. Дылыков, Ф. Мишарин, шэбхэ ашалгада Д. Цыренов ажаллана.

Габшагай хоёр hарын туршада эдэнэр 7000 тонно шэбхэ гаргаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэхээр хараална. Мүнөө 5 мянга гаран тонно шэбхэ гаргагданхай. Мүн 600 гектар сабшалан дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ гаргагдажа захалаа.

Тэрэшэлэн энэ отряд сабшалан уhалха хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Мүнөө жэл эдэнэр уhалууриин системэhээ 1185 гектар, бүлүүр станцяар 650 гектар, hайрамаар 600 гектар ундалуулжа дүүргэхээ байнхай.

Март hараhaa хойшо 4 бүлүүр станци эндэ таhалгаряагүй хүдэлгэгдэнэ. Хара-Модон, Хүмөө, Догдоо, Сээлэгшээн гэхэ мэтэ газарта 14 хүн табигдажа, түрүүшын hайрам сабшалан дээрэ тогтоогдожо абтаа.

Сабшалан уhалалгада пенсионернүүд туhа хүргэнэ. Үбгэн коммунист Ширап-Цынгэ Хобраков сабшалан уhалха талаар баян дүй дүршэлөө залуушуулда дамжуулан үгэнэ, тэдээндэ газар яажа уhалхаб гэжэ заадаг юм.

— Энэ жэлдэ намаг хатаажа, Хара-Модон, Шара-Тала газарта 320 гектараар, шугы бургааhа сэбэрлэжэ 50 гектараар сабшалангаа үргэдхэхэбди, — гэжэ совхозой мелиоратор Доржо Ринчинов670вич Раднаев мэдүүлбэ. — Сабшалан үргэдхэхэ хүдэлмэридэмнай Могойтын «Сельхозтехника» нэгэдэлэй хүдэлмэришэд туhална.

Тиигэбэшье сабшалан hайжаруулха техникэ совхоздонь хомор. Тэрэниие асаруулхаар захил хэхэдэнь дүүргэгдэнэгүй. Энэ талаар совхозой мелиоратор гомдолтой.

Сабшалан hайжаруулха хүдэлмэриин ашаг үрэ ехэтэй байhаниинь мэдээжэ. Жэшээнь, Сасандай гэжэ газарта урдань гектарай 17—20 центнер үбhэн абтадаг hаа, нёдондо 25—30 центнер хуряагдаhан байна. Түлеэтэдэ урдань миил 6—7 hүри табигдадаг байбал, мүнөө 10 гаран томо hүри бодоно. Эдэ бүгэдэ лугомелиоративна хүдэлмэриин урагшатайгаар ябуулагдаhанай аша ха юм.

Б. ГОМБОЕВ,
манай штатнабэшэ корреспондент.

АГИТПУНКТЫН ГАЛНУУД ЯЛАРНА

РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдэй ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй hунгалтын бөлотор hара үлүүтэй саг үлэбэ. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй оршон байдалда энэ hунгалтада бэлэдхэл үнгэргэгдэжэ байна.

Улаан-Үдын Октябрьска районой ажалшад РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдэй, нютагай Соведүүдэй шэнэ hунгалтые ажалай бэлэгүүдээр угтажа байнхай. Районой ажалшад 1971 оной нэгэдэхи кварталай түсэбые болзорhoo урид дүүргээ. 13 предприяти, 15 цех, 24 бригада болон үйлэдбэриин 100 түрүүшүүлдэ «КПСС-эй XXIV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ илагша» гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо. Гурбан предприятида: Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрика, гэр байра барилгын комбинат, 802-дохи поезд — XXIV съездын Президиумдэ ажалай бэлэг тухайгаа мэдээсэхэ хүндэтэ эрхэ олоhон байгаа.

Арадай засагай органуудай hунгалта хадаа коммунистнуудай, мүн бүхы ажалшадай ниитэ-политическэ ажабайдалда шухала ушар болодог гээшэ. Ушар тиимэhээ манай партийна организацинууд КПСС-эй XXIV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые арад зондо ойлгуулха, hунгалтын үдэрые ажалай бэлэгүүдээр угтаха гэhэн зорилго урдаа табина. Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, КПСС-эй Октябрьска райком парткомуудай, эхин партийна организацинуудай секретарьнарай семинар-зүблөө үнгэргэhэн юм. Харин агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, агитпунктнуудые даагшадай семинар дээрэ XXIV съездын материалнуудые үргэнөөр ойлгуулан тайлбарилха ниитэ-политическэ хүдэлмэриин дүй дүршэлые согсолхо гэhэн асуудалда гол анхарал хандуулагдаа.

Һунгагшадай дунда ябуулагдаха хүдэлмэридэ мүнөө онсо анхарал хандуулжа байнабди. Мяха-консервын комбинадай партком, нарин сэмбын фабрикын, Буряадай мебельнэ, модо болбосоруулгын комбинадай, зверосовхозой, медицинскэ училищиин эхин партийна организацинууд энэ талаар ехэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлнэ.

Нарин сэмбын фабрикын «Текстильщик» гэжэ соёлой байшан эдэ үдэрнүүдтэ hайндэрэйхеэр шэмэглэгдэнхэй. Үдэшэ болоходо, энэ байшангай үүдэн дээрэ «Һунгагшадай клуб» гэhэн гаршаг ходо ялардаг юм. Байшан дээрэхи «КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ туг доро hунгалтадаа угтая» гэhэн лозунг холоhoo харагдана. Үүдэнэйнь хажууда «1971 оной июниин 13-да болохо hунгалтада бултадаа хабаадая» гэhэн уряа хүн бүхэнэй анхарал татана. Түс соёлой байшан соо ороходо, hаруул зохид, эндэ «Съездhээ съезд хүрэтэр» гэhэн стенд табяатай. Шэнэ газетэнүүд болон журналнууд олон. Һунгагша бүхэн агитаторнуудтай, фабрикын партбюрогой гэшүүдтэй хөөрэлдэхэ, газетэ болон брошюрануудые уншаха аргатай. Һунгагшадай клубай соведэй түсэбэй ёhoop, фабрикын цехүүд болон таhагуудта хүдэлмэришэдэй суглаанууд үнгэргэгдөө. Тиихэдэ Улаан-Үдын хүдөөгэй районой үйлэдбэриин түрүүшүүлэй хабаадалгатай «Балта хадуурай бата холбоон» гэhэн уряа доро залуу hунгагшадай ... үнгэргэгдөө...

Һунгагшадай дунда хүдэлмэри ябуулхын тула ... нуудhaa гадна, ажахы, ... инженерно-техническэ ... лэгшэд хабаадуулагдаhан ... Фабрикын цехүүд ба ... даагшад нүхэд Л. А. ... Н. К. Спиридонов, А. П. ... Г. И. Усанова, А. В. ... Ф. П. Пискунов болон бусад ... дахи табан жэлэй ... hунгагшадай урда хөөрэлдэжэ ... байна. Хамта дээрээ ниитэ ... үнгэргэгдөө.

Районой, городой, республикын ... тэлбэрилхы тушаалтадай ... hунгагшад ехэ hонирхолтой ... КПСС-эй обкомой хүнгэн ба ... лой промышленностиин таhагай ... ша нүхэр К. П. Альцман, ... райкомой секретарь Н. В. ... гэгшэдhээ hунгагшад бүхы ... даа тодорхой харюунуудые ... байна. Иимэрхүү уулзалганууд ... таторнууд болон политинформаторнуудта нилээд ехэ туhаламжа ... дог.

Һунгагшадай клубай соведэй ... гөө хүдэлмэриие соёлой ... хүдэлмэритэй нягта холбожо ябуулдаг юм.

КПСС-эй XXIV съездын ... нуудаар лекцинүүдые уншана, кинофильмнүүдые ... ажалай ба дайнай ветерануудтай уулзалганууд үнгэргэгдэнэ ... лэн КПСС-эй XXIV съездын ... Социалис Ажалай Герой Д. ... роватай уулзалга үнгэргэгдэбэ ... дай мебельнэ-модо болбосоруулгын комбинадай агитколлектив ... шадай дунда КПСС-эй XXIV ... шиидхэбэринүүдые үргэнөөр ... рилхын тула нилээд ехэ ...

«Забайкальский» гэжэ ... рилдаг совхозой, медицинскэ ... щиин ба ноohо угаадаг ... агитпунктнуудта лекторнууд ... дэнхэй. Тэндэ, жэшээлхэдэ, ... хи табан жэл ба совхозой ... хараа түсэбүүд», «КПСС- ... съезд ба хүдөө ажахын ... жэлгэ», «Совет хүнүүдэй ... ажабайдал улам hайжаруулха ... «В. И. Ленин социалис ... хай» гэхэ мэтэ лекцинүүд ...

КПСС-эй XXIV съездын ... нууд, совет hунгуулиин ... римууд, үйлэдбэриин ... шэлүүлхэ асуудалнуудта ... агитаторнууд ба политин... нуудай хүдэлмэриин ... лонхой.

Октябрьска районой ... 9 клубта, 22 агитпунктнуудта ... татор ажаллана. Манай ... гагшад партийна съездын ... ринүүдые халуунаар ... гэргэшэ табан жэлэй ... арадай ажахые ... тябрьска районой ажалшадай ... бии байна омогорхоно ...

КПСС-эй Октябрьска ... үдэрнүүдтэ пропагандист... ажалшадай коллектив... Тэдэнэр КПСС-эй XXIV ... шиидхэбэринүүдые ... тайлбарилна ... ба политинформаци... юм.

КПСС-эй райкомой партийна ... зацинуудай ... скэ хүдэлмэриие саг ... даг, туhаламжа үзүүлдэг ... тийна организацинууд, ... дай клубууд ... хэхэ хүдэлмэриие ... хёогдоhон, агитаторнууд ... литинформаторнуудай ... да тээ ... хэлнүүд, лекцинүүдые ... дорхойлогдоhон байна ... тадууда ... агитаторнуудай ... дөө.

Манай районой hунгуули... гууд июниин 13-най ... лижэ, hунгагшадые ...

Н. АЛ...
КПСС-эй Октябрьска ... агитаци ба пропаганда таhагые ...

ТУРКМЕНИИН ССР-эй хүдөө нютагуудта хлопок тарилга эмхитэйгээр ябажа байна. Республикын таряашад үнгэрhэн табан жэл соо 3 миллион 630 мянган тонно хлопок суглуулжа, Эхэ орондоо худалдаhан байгаа. Шэнэ табан жэлэй туршада республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд хлопок хуряалгаяа нилээд ехэдхэхэ зорилготой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой 27-дохи бригадада хлопок тарина.

АПН-эй фото.

ШУЛУУШАДАЙ БРИГАДИР

ЗУРАГЛАЛ

...м хүхэ огторгойдо носоһон ...иб-аниб эмнижэ: «Орой ... Гэртээ харигты!» гэһэн маяг ... хэбэртэй. Борис Алексее... Полторацкий гарайнгаа час ... абаба. Һүниин 12 час бо... байба. Үшөө нэгэ час хүдэл... ...өө. Гэбэшье барилгашад ...удые холбожо дүүргэхэ хү... улам габшагайгаар ажал... байнад.

...ин халаанда хүдэлхэ... барилга муу шанартай ... гэжэ з а р и м нэгэн ... байшоо. Тиимэһээ хоёрдо... ...ан соо барилга хэхээ ар... ...ыень хэлэхэдэ, айдаг зон ... Эдэнэр зунай һаранууд... ... халаанда хүдэлхэ. Харин ... Алексеевич Полторацкий ...ше үедэ хоёр халаан соо ...жэ болохо, ажалай бүтээ... ...гүй дээшэлхэ, оньһон тех... ...ээсэ ехэтэйгээр ашаглаг... болохо гэжэ барилгашадта ...хые оролдодог бэлэй. Тиин ... оной февраль һара соо бри... хоёр звено болгоод ... эхилээ һэн. Хоёрдохи ха... гараһан барилгашад ехэн... ...ектрын гэрэл доро барил... ...эг байба. Гэбэшье барилгын... һала һайн, булта халаа... даабари үлүүлэн дүүргэнэ. ...рилгашад эдэнэй дүй дүр... ...алан абаха гэжэ ерэдэг, ...ээрнь һонирходог болоо. ...эань шулуушадай бригa... Борис Алексеевич Полторац... ...гаа дэлгэжэ:

— Булта зондо адляар хүдэлнэ... ...найшни шулуушад дүй ...тэй, үндэр мэргэжэлтэй зон ... даа,—гээд энеэбхилэн бай...

... дүршэлтэй хүдэлмэришэд ... ехэтэйгээр хүдэлдэг гэжэ ... мэдээжэ aaб даа. Тиимэ... Борис Алексеевич Полторац... ...дадаг бригадын шулуушад ...ээр, һайн шанартайгаар ба... ...жэ байдагаараа олондо мэ... болоһон шуу. Май һарын ... ...гта һургуулиин байшан... ...хые барижа дүүргэхэ ёһо... ...нөө бригадын ажал хоёр ... таһалдалгүй ябуулагдана. ...ай, Володя, түргэлыш даа. ... хэды туһална гээшэбибди. ...шорноош,—гэжэ залуу шу... хүбүүндэ Валерий Шарак... хандана. Тэрэ хашхарнагүй, ... Аха хүнэй ёһоор ...аар хэлэнэ. Тэрэнь ойлгооб ...затай толгойгоо дохин, ...айгаар хүдэлжэ орохо юм. ...нүүдые тэгшээр, бага заб... ...аар табиха гэжэ яһала ... Энэнь тон һайшаалтай ... Иигэжэ оролдожо хүдэлһэн ...ан ошотороо бэрхэ барил... болохо байха. Энээндэ Бо... ...ксеевич үнэншэнэ.

Владимир Брагинцев үшөөл һаял сэрэгэй албанһаа та... Гэбэшье шадаха зэргээ... ...дожо хүдэлдэг. Тиигээшье дүй дүршэлдөө һургаха, нү... ёһоор заабари үгэхэ ёһо... —гэжэ Борис Алексеевич ...цкий хөөрэнэ.—Залуушуу... ...абари ехэтэйгээр һургаха, ...отой журамтай хүдэлмэри... ...гон абаха гээшэ бидэнэй, барилгашадай нангин уял...

...ндөө городые холоһоо ха... ехэ һайхан юм даа. Элект... ...гүй олон гал огторгойн мү... ...нги яларан харагдадаг гээ... ...лэй үедэ түрэл городнай ...аа, гоё һайхан шэнжэтэй гээшэб! Шэнэ кварталнууд, районууд баригдаа. Борис ...евич Полторацкиин бригa... ...рһан байрын гэрнүүд, эмхи болон соёл гэгээрэлэй бай... ...д олон даа.

... тус бригада Улаан-Үдын ...ска районд һургуулиин барижа байна. Хэдэхэн һа... ...гэрхэдэ. үхибүүдэй согтой ... энеэдэ зугаа эндэ зэдэлэн Тиигэхэдээ энэ бригадын ...ад Трубачеевэй гудамжада байшан барижа эхилхэ юм. ...он байһан газарта хэдэн үндэр гэрнүүдые барина. ...гашад ямар хүндэтэй мэр... гэжэлтэй зон гээшэб! Тудаһан хүн бүхэн энэ мэргэжэлые шудалдаггүй. Зоригтой, өөрынгөө шадабари мэргэжэлдэ найдаһан лэ хүн барилгашан болодог шуу. Арбан зургаан жэлэй саада тээ сэрэгэй албанһаа бусаад байхадаа, Борис Алексеевич Полторацкий барилгашан болохоор шиидээ бэлэй. Түрүүшээр шулуушадта туһалдаг, хирпиисэ, цементын холисо зөөдэг һэн. Сүлөө сагай гарахада, хирпиисээр хана бодхоолсоод туршадаг һэн. Тэрэ хамаг юумэндэ шадамар һүбэлгэн ухаатай хүн байгаа. Тиигэжэ түргэхэн саг соо шулуушанай мэргэжэл шудалһан түүхэтэй. Хүн болохо багаһаа гэдэгтэл ажалда шуналтай залуу хүбүүн Полторацкий Хабаровск хото бригадирай курсада эльгээгдэһэн юм.

Тэндэһээ бусахадань, эхэнэрнүүдэй бригадые даалгажа үгөө бэлэй. Эхэнэр шулуушад эрэшүүлһээ дутангүй хүдэлдэг байба. Архи, тамхи намнажа, ажал хүдэлмэриһөө хожомдохо гэшые мэдэхэгүй. Халаанайнгаа даабарие хододоо үлүүлэн дүүргэхэ. Тиигэжэ Революциин талмай дээрэ универмагай байшангые саг болзор соонь барижа дүүргээ бэлэй. Түрүүшынь шалгалта энэ барилга байһан. Гүрэнэй комисси барилгыень тушаажа абахадаа, һайн сэгнэлтэ үгөө һэн. Тэрэ гэһээр олон жэл үнгэрөө, олоншье гэрнүүд бодоо. Үбэлэй янгинама хүйтэн, зунай аяма халуун хамаагүй, ажаллажал ябаха. Министрнүүдэй Соведэй шэнэ байшан барижа байхадаа, нүхэр Полторацкий Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа бэлэй. Энэ үндэр хайра шагналые үнэн сэхэ ажалаар харюулхын тула тэрэ бүришье эдэбхитэйгээр ажаллажа ороо.

Бригададань хорин зургаан хүн хүдэлдэг. Бултадаа дүй дүршэлтэй, үндэр мэргэжэлтэйнүүд. Владимир Кравец, Николай Каптеров, Мария Агафонова, Василий Иванов гэгшэдтэй бүри 1956 онһоо хамта хүдэлжэ байнад. Владимир Кравец республикымнай эрхим шулуушадай нэгэн болоно. Нёдондо жэлэй декабрь һарада шулуушадай дунда үнгэргэгдэһэн конкурсдо тэрэ эрхимлэжэ, республикын чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө бэлэй. Бригадынь бусадшье шулуушад «алтан» гартай зон. Борис Алексеевич Полторацкий хүдэлмэришэдэйнгөө шадабари һайн мэдэдэг, тэдэндэ этигэдэг, найдадаг. Иигэжэ бултадаа нэгэ һанал бодолтойгоор, бэе бэедээ этигэл найдабаритайгаар хүдэлжэ шадаһанайнгаа ашаар амжалта туйлана, социалис мүрысөөндэ эрхимлэн гарана. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада, тус бригада даалгабарита түсэбөө болзорһоонь холо урид дүүргээ. Энэ туйлалтыень парти, правительство үндэрөөр сэгнэжэ, Буряадай барилгын управлениин 3-дахи СМУ-гай шулуушадай бригадир Борис Алексеевич Полторацкида Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ зэргэ һаяхан олгоо. Энэ дэмбэрэлтэ ушар байдалтай дашарамдуулан, Борис Алексеевичтэй уулзажа хөөрэлдэһэн байнабди. «Ганса минии бэшэ, бүхы бригадымнай оролдолгоор туйлагдаһан амжалта гээшэ. Тиимэ тула намда олгогдоһон энэ үндэр зэргые бригадынгаа бүхы гэшүүдэй ажалай габьяа гэжэ тоолохо байнаб», гээд тэрэ мэдүүлнэ.

Дүшэ наһаяа һаял алхаһан, үндэр томо бэетэй энэ хүниие харахада, ажалша бэрхэ хүн гээд абаһаар ойлгохоор. Тэрэ хүн бүхэнтэй түбшэн даруугаар хөөрэлдэдэг. Бригададань ажалай журам нягтэ наринаар сахигдадаг, хүн бүхэн ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг байха юм.

— Апрель һара соо 57 мянган түхэригтэ барилга хэхэ даабаритай һэмди. Тэрэнээ 60 мянганда хүргэжэ шадаабди.—гээд шулуушадай бригадир хөөрэнэ.

Эдэнэр үшөөл олон гэр байрануудые барижа, түрэл партиин XXIV съездын табиһан хараа зорилгонуудые сүм бэелүүлхэ байха.

К. ЖАМЬЯНОВ.

А. Г. СТОЛЕТОВ—ОРОДОЙ ФИЗИГҮҮДЭЙ ҺУРГУУЛИИН ЭХИ ТАБИГША

Ородой физикын эрдэмэй элитэ ехэ түлөөлэгшэдэй нэгэн, Московско университедэй профессор А. Г. Столетовэй наһа бараһаар 75 жэлэй ой 1971 оной май һарада гүйсэхэнь.

XIX зуун жэлэй хоёрдохи хахадта классическа физикын үндэһэ һуури табигдаа һэн. А. Г. Столетов Россин бусад эрдэмтэдтэй хамта ородой физикын материалис уг заншалые һэргээһэн байна.

А. Г. Столетов Владимир хотодо түрэһэн юм. Бага наһанһаа эхилжэ, һайнаар хүмүүжүүлэгдэһэн, Европын арадуудай хэдэ хэдэн хэлые шудалһан байгаа.

1851 ондо Московско университедтэ ороһон, тэрэ университедээ 1860 ондо эрхимээр дүүргээд, профессорэй нэрэ зэргэ абахын тула тэндээ ажаллахаар үлэһэн байна.

А. Г. Столетов 1866 онһоо эхилжэ, Московско университедтэ теоретическа физикэ, 1882 онһоо—экспериментальна физикэ зааһан. 1872 ондо Россида эгээн түрүүшээр университедэй физическэ лаборатори эмхидхэн байгуулаа.

А. Г. Столетов бага наһанһаа Росси доторхи политическэ үйлэ хэрэгүүдээр һонирходог бэлэй. Гимназида һураха үедөө физикэ, математика, философи болон Россин революционер-демокрадуудай зохёолнуудые гүнзэгыгөөр шудалһан юм.

Московско университет ородой түрүү үзэлтэй эрдэмтэдэй түб байһан тула А. Г. Столетовэй ажал ябуулгада онсо ехэ нүлөө үзүүлһэн байна.

Тэрэ үедэ Московско университедэй элитэ эрдэмтэд ородой эрдэмэй үндэһэ һуури табигшад болохо Ломоносовой, Петровой, Ленцын, Лобачевскиин болон бусадай материалис үзэл бодолые элидхэлнүүд, шэнжэлгэнүүд болон лекцинүүдээрээ үргэнөөр тараан дэлгэрүүлдэг һэн.

Ородой революционно демокрадуудай философско болон публицистическэ зохёолнууд Московско университедтэ ехэ хүндэлэгдэдэг, шудалагдадаг бэлэй. Тус университедэй түрүү үзэл бодолтой хүнүүдтэ тэдэнэй диалектико-материалис хараа бодол шиидхэхы нүлөө үзүүлһэн байна.

Московско университедэй элитэ профессорнүүд Столетов, Сеченов, Тимирязев, Марковников, Умов болон бусад революционно үзэлтэй студентнэрые дэмжэдэг байһан. А. Г. Столетов байгаалиин бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэнги ба нэгэ байдалһаа нүгөөдэ байдалда орожо хубилжа байдаг тухай Фарадей болон Максвеллын материалис үзэл бодолые хүсэдөөр дэмжэдэг байһан юм.

А. Г. Столетов электрическэ, суранзата, оптическа үзэгдэлнүүдэй хоорондоо нэгэ байдалһаа нүгөөдэ байдалда орожо хубилха ушарые элшэ хүсэнэй хубилхадаашье тэрэ зандаа үлэдэг байһан байгаалиин хуулиин бодото жэшээ гэжэ тоолодог һэн. «Гельмгольц болон мүнөөнэй физикэ» гэһэн статья дотороо идеалистнууд Мах, Оствальд гэгшэдэй хараа бодолые эрид шүүмжэлһэн байна.

А. Г. Столетов элшэ хүсые материалис ёһоор ойлгохын түлөө тэмсэхэһээ гадна, тэрэ үзэл бодолоо өөрынгөө научна ба педагогическа ажал ябуулгада хэрэглэдэг байгаа.

Петербургда 1890 ондо болоһон врачнууд болон байгаалиие шэнжэлэгшэдэй наймадахи съездын хамтын суглаан дээрэ хэһэн «Эфир ба электричество» гэжэ элидхэл соогоо иигэжэ тэрэ хэлэһэн байдаг: «Юрэнхыдөө электричество гэжэ нэрлэгдэдэг энергиин хубилха ябадалые бидэнэр гүнзэгыгөөр шэнжэлхэдээ, энергиин нэгэ байдалһаа нүгөөдэ байдалда орожо хубилха хоёр шэнжын нэгые — электрическэ, нүгөөдыень — суранзата элшэ хүсэн гэнэбди. Энэ хоёр элшэ хүсэнүүд бэе бэеһээ дулдыдадаг, хоорондоо нилээд орёо холбоотой байдаг».

А. Г. Столетов физикын бусад һалбаринуудые мүн лэ амжалтатайгаар шэнжэлдэг һэн.

Магистрай (мүнөөнэйхеэр кандидадай) диссертацинь «Электростатикын юрэнхы зорилго, тэрэниие бүхы ушарта хэрэглэхэ зам» гэжэ нэрлэгдэһэн бэлэй. Энээнэй һүүлээр гурбан жэлэй үнгэрөөд байхада, докторско диссертаци бэшээ һэн. Хэрбээ А. Г. Столетов магистрай диссертаци соогоо электричествын үзэгдэлнүүдые шэнжэлээ һаа, докторско диссертаци дотороо тэрээнһээ урид физикэдэ шэнжэлэгдээгүй һалбариие хаража үзэһэн байна. Суранзата полиин хэмжээнһээ уламжалан, түмэрэй суранзан болодог ушарые шэнжэлээ.

Тодорхойлон хэлэбэл, түмэрые орёоһон зүйл зайн гал ябуулхада, тэрэ орёогдомол түмэрынь зайн галаар хангагдаха ёһотой гэһэн онол арга профессор Столетов олоһон байна.

Тиигэжэ физикын шэнэ һалбаридахи гол хуулиие элирхэйлэн харуулхадаа, диссертациингаа түгэсхэлдэ иигэжэ бэшээ һэн: «түмэрэй суранзатай болодог ушарые шэнжэлэлгэ электромагнитна двигательнүүдые, мүн шэнэ түхэлэй магнитно-электрическэ машинануудые хэрэглэлгэдэ шухала удха шанартай байха ёһотой. Түмэрэй саг зуура суранзан болохо ябадал паровой машинануудай теоридо паарай шанар шэнжэ шэнги шухала гээшэ».

А. Г. Столетов тэрэ үедэ электромагнитна ба электростатическа единицэнүүдэй харилсаае хэмжэхэ түхеэрэлгэ зохёогоо һэн. Түрүүшээр тусгаар конденсаторай заряд (зайн галай сохисо) хэмжэгдэдэг, удаань тэрэ заряд баллистическэ гальванометр соогуур гаргагдадаг. Тиигэжэ тэрэ конденсаторай заряд электромагнитна единицээр хэмжэгдэнэ. Зайн галай сохисо 300000 км/сек. гэхэ гү, али хурдан түргэниинь туяа гэрэлтэй адли гэжэ Столетовэй туршалганууд элирүүлээ. Максвеллын гэрэл тухай теориин зүб байһыень үшөө дахин иигэжэ элирхэйлэгдэһэн байна. А. Г. Столетов өөрынгөө шэнжэлгэнүүдээр бодосой шанар шэнжэ тухай һургаалай хүгжэлтэдэ нилээд ехэ хубитаяа оруулһан юм. Тиихэлээрээ Россин научна физическэ һургуулиие А. Г. Столетов байгуулһан болоно. Тэрэнэй һургуули дүүргэгшэдэй тоодо элитэ ехэ физигүүд Д. А. Гольдгаммер, Т. Н. Лебедев, А. И. Садовский болон бусад оролсодог. Столетовэй шабинар багшынгаа һанал, бодол ба хэрэгые амжалтатайгаар үргэлжэлүүлээд, физикэдэ үнэтэй шэнэ шэнжэлгэнүүдые хэһэн, тэрэшэлэн совет физикын эрдэмэй түргэн хүгжэлтэдэ нүлөөлһэн түүхэтэй.

Н. ИВАНОВ.
физико-математикын эрдэмэй доктор, БГПИ-гэй багша.

ҺОНИРХОН УНШАБАБДИ

«Буряад үнэн» газетын апрелиин 28-най номерто толилогдоһон Д. Эрдынеевэй «Гааһан» гэжэ шог рассказые Дээдэ-Бургалтайн уншагшад ехэтэ һонирхобо.

Хонишон Һэрүүшхэ ахайн ажабайдалтай автор уншагшадые танилсуулна. Хаанашье ябаа һаа, үбгэжөөл гааһантаяа хахасадаггүй зантай. Хөөрүүшэг үбгэн хөөрэхэ хирэндээ гааһаяа алдажархидаг болонхой. Тиигэжэ олон гааһа гээһэн.

Хүбүүнэйнгээ городһоо эльгээһэн һүүлшынгээ гааһа һэрүүшхэ ахай баһал гээжэрхинэ. Аргагүй хара буубашье, үдэр, хоног ошожо, ондоо гааһатай болоходоо, түрүүшынхиеэ тэрэ мартана.

...Шоно мүшхэжэ ябаһаар, үбгэжөөл аяар намар хаяһан гааһаяа оложорхино. Теэд этигэжэ ядана... Олон гааһан хаягдаад, һөөргөө оройшье олдодоггүй бэлэйл! Харин энэ...

Һэрүүшхэ ахай гааһаяа олоо даа. Тэрээнтэй адли бидэшье зобон, баярлан уншабабди. Түрүүшынгээ гааһа олоод, һүүлдэ магазинһаа абаашаяа баһа гээжэрхиһэниинь баһал гомдолтойшог байба.

Хүдөөгэй хонишон, зугааша, гасаанша үбгэн Һэрүүшхэ манда ехэ дүтын, танил хүн шэнги үзэгдэбэ. Хөөрхы, гааһаяа хаяжархёод, хэды зобоно, үгсэгэнэнэ, бэдэрнэ гээшэб?

Рассказай автор Доржо Эрдынеевтэ шогтой, зугаатай зохёол бэшэжэ, манииие ехэ хүхеэһэн, баясуулһандань баяр хүргэхэ зуураа, ажалдань үшөө ехэ амжалта хүсэнэбди.

З. МУНКУЕВА,
уншагша.

Зэдэ.

Венгриин Арадай Республикын Дьендьеш хотодо полупроводник ба приборнуудые бүтээн гаргаха завод ашаглалгада оруулагдаба. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой цех соо.

МТИ—АПН-эй фото.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН ГААНАҺАА

ЭКОНОМИКО ХҮГЖӨӨХЭ АСАРИ ЕХЭ ПРОГРАММА

БЕРЛИН. (ТАСС). ГДР-эй арадай ажахые 1971—1975 онуудта хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдэй проект «Нойес дойчланд» газетэдэ толилогдобо. Тэрэ проект СЕПГ-гэй ЦК-гай XVI пленум дээрэ баталагдаһан байба. Тус документ бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгэдэ мүнөө табигдаһан байна.

Директивэнүүдэй проект дотор табан жэлэй түсэбэй гол зорилгонь тодорхойлогдоно. Социалис үйлэдбэрииe хурдан түргэнөөр хүгжөөһэнэй, тэрэнэй ашаг үрэ дээшэлүүлһэнэй, научно-техническэ дэбжэлтэ ба ажалай бүтээсын ургалта туйлаһанай ашаар арад зоной материальна ба культурна хэмжээ дам саашадань дээшэлүүлхэ гээшэ тэрэ түсэбэй гол зорилгонь болоно. СЭВ-эй гэшүүд-оронуудай социалис экономическа нэгэдэлые, илангаяа СССР-тэй үйлэдбэриингөө, научна харилсаа холбооe саашадань ходо хүгжөөлгэ табан жэлэй түсэбэй таһаршагүй хубинь болоно гээд тэрэ документ дотор хэлэгдэнэ.

СОМАЛИДА ХОРОТО ҮГЭСЭЛГЭ ЭЛИРҮҮЛЭГДЭБЭ

МОГАДИШО. (ТАСС). Революцида эсэргүү хорото үгэсэлгын Сомалиин Демократическа Республикада элирүүлэгдэһэн тухай Могадишогой радио мэдээсэбэ. Тэрэ хорото үгэсэлгые ударидаһан генералнууд Мохаммед Айнанше Гулейд, Салад Габайре Кедие гэгшэдые революционно верховно соведһээ гарган арестовалаад, сүүдтэ үгэхэ гэжэ тэрэ соведэй заседани дээрэ тогтоогдобо. Тэдэнэр сэрэгэйнгээ н э р э з э р г э х а һ а г д а һ а н, сэрэгэй а л б а н һ а а гаргагдаһан б а й н а. Хорото үгэсэлгэдэ хабаадалсаһан сэрэгэй ба гражданска бүхы хүнүүдые арестовалха, тэрэ үгэсэлгэдэ хабаадалсаһан бусадшье хүнүүдые элирүүлжэ, дары арестовалхын тула мүрдэлгэ үргэлжэлүүлхэ гэһэн захиралта революционно верховно совет гаргаба. Гадаадын хорото этэгээдүүд тэрэ хорото үгэсэлгэдэ хабаадалсажа магад гээд Сомалин хуулита засагаархид тухайлна гэжэ радиогоор мэдээсэгдэбэ.

ЧИЛИИН ПРЕЗИДЕНТЫН ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

САНТЬЯГО. (ТАСС). Орон соо мүнөө хэгдэжэ байгаа хубилалтые «Чилиин эрхэ байдалда таараха революционно үзэгдэл» мүн гэжэ Чилиин президент Сальвадор Альенде хэлэбэ. Мүнөө боложо байгаа юумэ социализмда дамжан орохо эрхэ байдал бии болгоно гэжэ һананаб гээд пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, президент мэдүүлбэ.

Дотоодын хархис этэгээдүүдэй эсэргүүсэлгэ тухай хэлэхэдээ, хэрбээ хархис этэгээдүүд мүнөөнэй хубилалтада һаад тодхор, хорото элдэб ябуулга хэхэ болоо һаа, хуулиин тон хатуу харюусалгада тэдэнэр хабаадуулагдаха гэжэ Альендэ уридшалан һануулба.

Бүхы ороной аша туһа хараһан хуулиин хэдэ хэдэн проектнүүдые арадай нэгэдэлэй блогой правительство парламентда хүргэбэ гээд президент Альенде хэлэбэ. Тэдэ проектнүүд парламентда һайшаагдан баталагдаха бэзэ гэжэ найдажа байнабди гэбэ.

МАРКСИЗМ-ЛЕНИНИЗМЫН ҺУРГААЛДА ОРУУЛАЛТА

БУЭНОС-АЙРЕС. (ТАСС). КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд — марксистско-ленинскэ һургаалда, эб найрамдалай ба демократиин хэрэгтэ шухала нэмэри оруулалта болобо гэжэ КПСС-эй XXIV съезд дээрэ байлсаһан Компартиин делегациин элидхэл зүбшэн хэлсэһэнэй һүүлээр абтаһан Аргентинын Компартиин ЦК-гай гүйсэдкомой резолюци дотор хэлэгдэнэ.

Империалистнуудай талаһаа тухирдалгын хорото ябуулганууд ходо хэгдэжэ байһан мүртэньшье, һүүлэй 25 жэлэй турша соо дэлхэйн гурбадахи дайе саражa шадагдаба. Советскэ Союзай гадаадын сэсэ мэргэн политикада, социалис оронуудай эрид сэхэ хараа бодолдо, тэдэнэй хүсэ шадалда тэрээнэйнгээ түлөө хүн түрэлтэн гол түлэб уялгатай юм.

КПСС-эй XXIV съезд революционернүүдэй уласхоорондын агуу ехэ суглаа хураал болоһон байна. Советскэ Союзда эсэргүү хитад хүтэлбэрилэгшэдэй үүдхэһэн хорото кампани тэдэниие өөһэдыень бүрил ехээр амяарлан гансаардуулжа байһыень съездын хүдэлмэри харуулба. Марксизм-ленинизмын ба пролетарска интернационализмын гол ёһонуудые баримталан, Аргентинын Компартиин ЦК-гай гүйсэдком Советскэ Союзда эсэргүүгээр хитад хүтэлбэрилэгшэдэй хардалга мүрдэлгэ хэжэ байдагыень арсаад, хорото ябуулгаяа тэдэнэй олон орондо хэхэ гэдэгыень буруушаана гээд резолюци дотор хэлэгдэнэ.

Коммунизм байгуулгада совет хүнүүдэй туйлаһан айхабтар ехэ амжалтанууд империализмда ба баяшуулда эсэргүү тэмсэлдэ Аргентинын ажалшадые зоригжуулна. КПСС-эй XXIV съездын материалнуудые анхаралтайгаар шудалхыень партиин бүхы гэшүүдые Аргентинын Компартиин ЦК-гай гүйсэдком уряална, тиигээд КПСС-эй уласхоорондын революционно хүдэлөөнэй түрүү манлай байһыень баталан мэдүүлнэ. Советскэ Союзай Коммунис партитай эбдэршэгүй нягта хани барисаа болбол Аргентинын Компартиин политическэ хараа шугамай гол удхань болоно гээд резолюциин түгэсхэлдэ хэлэгдэнэ.

ИНДОХИТАДАЙ ФРОНТНУУД ДЭЭРЭ

ХАНОЙ. (ТАСС). Апрелиин 19 ба 20-ой үдэрнүүдтэ Куангдын провинцида Дананг шадар, Урда Вьетнамые сүлөөлхын түлөө дайлалдагша зэбсэгтэ хүсэнүүд американо-сайгоной сэрэгэй 85 солдадые хорооһон, сэрэгэй 8 машина үгы хэһэн байба. Апрелиин 21-дэ Лебак шадар дайсанай 30 солдадые патриодууд үгы хэжэ, сэрэгэй 3 машина тэһэлбэ.

Апрелиин 25-да Куангнгай провинцида сүлөөрэлгын армиин сэрэгшэд марионеточнэ сэрэгэй нэгэ рото үгы хэбэ. Апрелиин 25—26-най үдэрнүүдтэ дайсанай 400 гаран солдат хороогдоһон, хоёр томо буу, сэрэгэй 8 машина үгы хэгдэһэн, тобшо һомоной 5 склад, нэгэ казарма тэһэлэгдэһэн байгаа.

Каосан Патет-Лао агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, майн 1-һээ 4 хүрэтэр Саваннхет провинцида Лаосой арадай-сүлөөрэлгын армиин сэрэгшэд дайсанай 2 батальониие бута сохибо. Тиихэдээ Лаосой патриодууд дайсанай 300 гаран солдадые хорооһон, зуугаадыень плендэ абаһан, америкын 8 вертолёт буудажа унагааһан, трофейнэ, ехэ гэгшын буу зэбсэг гартаа оруулһан байба.

Апрелиин 24-дэ Кандал гэжэ провинцида Камбоджын национальна Сүлөөрэлгын армиин подразделенинүүд дайсанай 50 гаран солдадые усадхаһан, 30 хэһэг буу зэбсэг гартаа оруулһан байба. Апрелиин 18-да Компонгтхом провинцида провинциальна центрһээ дүтэ дайсанай шэбээлһэн газарые кхмер патриодууд добтолон, 34 солдадыень хорообо.

ЭДЭБХИ, ҮҮСХЭЛТЭЙГЭЭР

...-эй XXIV съездын материал... юһэдэхи табан жэлэй түсэ... зорилгонуудые зондоо һайса ..., тайлбарилан хэлэжэ, хөө... ...хэ гээшэ лекторнүүд, агита... болон политинформаторнуу... ...н уялга. Табан жэлэй тү... алишье үедэ, хаанашье ... хөөрэжэ байхада, барагда... ...шэ материал.

... үлэгшэн нютагай интелли... ...хай бригада эмхидхээд, ма... ...та, отаранууд дээгүүр яба... ...рхолтой хөөрэлдөөнүүдые ...кцинүүдые уншаба. Тиигэжэ ..., соморхон концерт харуул... ...аа. Би тус агитбригадада ..., «Шэнэ табан жэлдэ зоной ...идалай ямараар һайжарха гэһэн темээр лекци уншажа. Юһэдэхи табан жэлдэ кол... ...дай салин хүлһэнэй 30—35 ..., хүдэлмэришэд, алба ...—20—22 процентээр дээ... ...дэб хүнгэлэлтэ, тэдхэмжын ... болохо тухай, эдеэ хоолой ... болоод эд бараанай, илан... ...уудалай элдэб хэрэгсэл, ... олоор гаргагдадаг бо... тухай тайлбарилан хөөрэжэ ... малшад, механизаторнуудай ...ше гээшэнь аргагүй, тэдэнэр ...олдосотойгоор ажаллаха, шэ... ... жэлэй түсэбэй амжалтатай... ...ургэгдэхынь тулада өөһэ... багаханшье хубитые оруулха ... байһан тухайгаа мэдүүлнэ. ... коммунист, хонишон Да... Бадмаев иигэжэ хөөрэнэ:

— ... бүхы табан жэлнүүдэй үедэ колхоздоо ажаллажа, ниитын ажахын хүгжэхэ, дэбжэхын тулада өөрынгөө хубитые оруулалсажа байнаб гэжэ һанадаг хүм. Түрүүшын табан жэлнүүдэй түсэб гол түлэбтөө хүндэ индустриие—промышленностиие үлэмжэ ехээр хүгжөөхэ хэрэгтэ зорюулагдадаг байгаа. Тиигэһээр байтар, дайн дажарта һандаргагдаһан хото городуудые, завод, фабрикануудые һэргээхэ хэрэгтэй болоо. Һүүлэй табан жэлнүүдэй туршада оронойнгоо хүдөө ажахые эрид хүгжөөхэ хэрэгтэ онсо шухала анхарал хандуулагдана.

Мүнөө шэнэ, юһэдэхи табан жэлэй түсэбүүдтэй танилсахада, промышленность болон хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ айхабтар ехэ мүнгэ зөөри һомолхын хажуугаар арад зоной байра байдалые улам саашадань һайжаруулха гээшэ гол зорилгонай гэжэ хэлэгдэнэ. Нүхэр Брежневэй тоосоото элидхэлһээ харахада, хамаг юумэн, хамаг бүхы түсэбүүд һүүлэй һүүлдэ энэл зорилгодо тэгүүлэгдэнхэй.

Тиигээд үбгэн коммунист шэнэ табан жэлдэ колхозойнгоо урда байһан зорилгонууд тухай хөөрэнэ. Мяха, һү, нооһо, үндэгэ абалга, гүрэндэ худалдалгаяа эрид дээшэлүүлхын тулада табан жэл соо «Красный Октябрь» колхоз ниитынгээ малда хоёр дахин ехээр үбһэ тэжээл бэлэдхэдэг болохо зорилго табяа. Эдлэжэ байһан тэрэл газар дээрээ хоёр дахин ехээр тэжээл ургуулдаг болохо гээшэ амар хэрэг бэшэ. Энээнэй тулада сабшалан, полинуудайнгаа ургасые эрид дээшэлүүлхэ, бэлшээриин газарнуудые тон зүбөөр хэрэглэдэг болохо шухала. Үнгэрэгшэ табан жэлдэ ороoһо тараанай ургасые гектарай 2 центнерээр, үбһэнэй—3,9 центнерээр дээшэлүүлһэн байгаа һаа, юһэдэхи табан жэлдэ ороoһото ургамалнуудай ургасые 4 центнерһээ, үбһэ ногоонойхиие баһал тэрэ тухайтайгаар дээшэлүүлхэ зорилго табигдана.

Энээнэй тулада газар таряалан һайса үтэгжүүлхэ, ехээр уһалха, түрүү агротехникэ хэрэглэдэг болохо гээшэ тон шухала.

Эдэ үдэрнүүдтэ тарилгын хүдэлмэри түлэг үедөө орожо, газар хахалалга, сабшалан, полинуудые үтэгжүүлгэ, уһалалга жэгдэ ябажа байна.

Саашань Дабаасан Бадмаевич өөрөө абаһан уялгала ямараар дүүргэжэ байһан тухайгаа хөөрэнэ. Байгша ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга түлжүүлхэ социалис уялгатай байгаад, 95-да хүргөө. Хурьгалха хонид үшөө бии. Үбэлжөөнэйнгөө сабшалангай газарые түйбүүлгэхэгүйн тулада тон һаяар зуһаландаа нүүхэ зорилготой. Һая ахалагша хонишон зуһалангайнгаа байрын заһабари хэжэ ерээ.

Тэрэшэлэн бэшэшье гүүртэ, отарануудаар, бригада, звенонуудаар ябахада, малшад, механизаторнууд, барилгашад урма баяр ехэтэйгээр ажаллажа, партиингаа хараалһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлэлсэхын тулада хамаг бүхы оролдолгоё гаргаха байһан тухайгаа мэдүүлнэд.

Шэнэ табан жэлдэ олониинь ажалда орожо, асари ехэ түсэбүүдые бэелүүлэлсэхын тула манай һурагшанаршье эрдэм номдо һайнаар һуралсахын хажуугаар түрэл колхоздоо ехэ туһа хүргэжэ байдаг. Хабар болоһоор хэдэн удаа воскреснигүүдтэ гараабди. Сабшалан сэбэрлэхэ, шэбхэ гаргаха, посхоод бариха гэхэ мэтын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахабди. Һуралсалай үнгэрэгшэ четвертьнүүдэй дүнгүүдые хаража үзэхэдэ, үхибүүд номоо һайнаар үзэжэ, һуралсалдаа муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйлана. Жэшээлхэдэ, 1-дэхи четвертьдэ бүхыдөө һургуулида успеваемость 86 процент байһан һаа, 2-дохидо — 92,7, 3-дахида — 94,8 процент болоһон. 100 процент успеваемостьтай классууднай олошорно. Жэшээлхэдэ, РСФСР-эй габьята багша Цэпэ Санжиевна Очировагай заадаг 4-дэхи «а», Светлана Будаевна Батоapprovaгай заадаг 4-дэхи «б»-классуудай һурагшанар муу гэһэн сэгнэлтэгүй. Мүнөө манай һургуулида Ленинэй нэрэмжэтэ пионерскэ организациин 50 жэлэй ойдо зорюулһан социалис мүрысөөн ябажа байна. Энэ мүрысөөнэй гуримаар һуралсалһаа гадна, хэшээлһээ гадуур хэгдэдэг хүмүүжүүлгын хүдэлмэри журам, ариг сэбэр, ажал хүдэлмэридэ хабаадалга гэхэ мэтэ булта харагдаха.

Манай ахалагша классуудай һурагшанар юһэдэхи табан жэлэй түсэб бэелүүлэлсэхэ зон гээшэбди гэжэ ойлгоно.

М. ОЧИРОВА,
Захааминай аймагай Үлэгшэнэй дунда һургуулиин үйлэдбэриин һуралсалай талые даагша.

ДАЙНДА ЭСЭРГҮҮ ХҮДЭЛӨӨН УЛАМ ХҮСЭТЭЙ БОЛОНО

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Зүүн-Урда Азида США-гай правительствын бэелүүлжэ байгаа ээрхэг түримхэй политикые буруушааһан арад зоной тон хүсэтэ тэмсэл Холбоото Штадуудай зүүн эрьеһээ эхилээд, Калифорни хүрэтэр боложо байнхай. Сан-Францискһаа эхилээд, Нью-Йорк хүрэтэрхи городуудай олон түмэн американецууд митинг ба жагсаалнуудта хабаадалсана. Дайн сэрэг болюулха эрилтэ табихын тулада Бостон городой парк соо 30-аад мянган хүн суглараба. США-гай ниислэл хото—Вашингтондо дайнда эсэргүү жагсаалнууд боложо үргэлжэлһөөр. Дайнда эсэргүү жагсаалнуудта студентнэр эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Висконсинско, Корнелльскэ ба бусад университедүүдэй студентнүүд тэдэ жагсаалда хабаадалсана.

Нью-Йоркдо болоһон олон зоной митингдэ хабаадагшад «Дайн сэрэгые дары болюулха!» гэһэн лозунг хашхаралдан дабтажа байба.

Оронойнгоо гражданинуудай үнэн зүб эрилтэдэ Америкын засагаархид ямар харюу үгөөб гэхэдэ, морин ба моторизованно полицяар дайруулаа, шиидамаар сохёо, хорото газ тэдээнэй урдаһаа табяа, хэдэн мянган хүниие арестовалаа.

Вашингтон. (ТАСС). США-гай ниислэл хотодо 17 үдэрэй саада тээ эхилһэн дайнда эсэргүү хүсэтэ жагсаал Вьетнамдахи дайнда дурагүйшүүлэй конгресс тээшэ зүглэн олоороо ошолгоор майн 5-да дүүрэбэ.

Дайнда эсэргүү энэ кампаниие Вьетнамдахи дайнда хабаадалсаһан ветеранууд анхан түрүүн эхилһэн байгаа.

Дайнда эсэргүү тэрэ тэмсэл саашадаа бүри хүсэтэй боложо, апрелиин 24-дэ Вашингтоной үйлсэ гудамжануудта хахад миллион американецууд гаража, Индохитадһаа США-гай сэрэгүүдые бүхыдэнь дары гаргаха, Вьетнамдахи дайн сэрэгые болюулха гэһэн шанга эрилтэ Вашингтоной засагаархидай урда табиһан байба. Гэбэшье Вьетнамдахи политикаяа саашаданьшье үргэлжэлүүлхэбди гэжэ тэрэ эрилтэдэнь правительство дахин һэнгэргүйгөөр харюусаа һэн.

Ниислэл хотын зон эдэ үдэрнүүдтэ бодото дээрээ онсо байдалда ороһон шэнги байба. Федеральна сэрэгэй 10 мянган солдат Вашингтондо асарагдаһан, мүн тэды шэнээн «стратегическэ резервэ» ниислэл хото шадар бэлэн баригдажа байгаа. Полициинхидэй, сэрэгэйхидэй хамаг засагые гартаа абаһан туладань, Вашингтоной мэр хэхэшье ажалгүй болошоһон, тиин полици ба сэрэгэйхид дура зоргоороо болоһон байна. Тэдэнэр арад зондо эсэргүү тон хатуу хэмжээ абаһан, һүүлэй табан үдэрэй турша соо хамта дээрээ 14 мянга гаран хүниие арестовалһан байба.

Түрмэнүүд, полицейскэ участогуудта хаагдаһан зоной багтахаяа болиходонь, городой стадиониие концентрационно лагерь болгожо хэрэглэхэ баатай болоо һэн. Хэдэн мянган хүбүүд, басагад газаа хонохо ушартай болоо һэн.

Шираб НИМБУЕВ

ХҮДӨӨГӨӨР АЯНШАЛГА

Айлшан һуутарни...

Артелиин түбэй айлайда —
Абидында айлшан һуутарни,
Залд гэмэ сошордуугаар
Зал соонь телефон наярба:
МГУ-да һурадаг студент —
Эрдэни дуудаба эсэгээ.
Эсэгэ баярлан хүбүүнтээ
Эльгээ дэлгээн хөөрэлдэбэ...

Энээнһээ улам ээзэнтээ
Элдэбын юумэ хэлсэбэбди.
Бэрхэ хонишон гэгдэжэ,
ВДНХ-да ТУ-гаар ошоходоо,
Үльгэр дотор хэлсүүлдэг
Үлэмжэ шэдитэй баатартал,
Хүхэрэгшэ тэнгэриин наахануур,
Хөөбэлзэгшэ үүлэнэй саахануур
Нисдэжэ ошоһонһоо эхлэн,
Хамаг хараһан үзэһэнөө
Нилээд удаан тооложо,
Хабархан хөөрэбэ Абидамни.

Хаанаһаа анха эхилһэн аад,
Хаана мүнөө хүрэһэнөө,
Арадтаяа хамта туйлаһан
Амжалта, хүгжэлтэ тухайдаа
Омогорхон халажа хөөрэлдэн,
Орой болотор харабабди...

Шэнэ сагай шэнжэ

Холоһоо ерэһэн багша хүн
Хорёод наһандаа мори шаргаар
Оронго ерээд аймтүбһөө
Ошоһоноо һанаандаа оруулан,
Октябриин баяраар нёдондо
Оронго буубаб поездоор.
Үй түмэн телеантеннэ
Үргэн тосхонние шэмэглэн,
Шэнэ Оронгын эгээ һайхан
Шэнжэнь боложо гоёоно.

«Орбитаар» ерэһэн Москвае
Ороһон танил айлтаяа
Орой болотор харабабди...
Үргэн талмайгаар жагсаалан
Үнгэржэ байха үедэнь,
Айлайм үхибүүд анхаралтайгаар
Ахайгаа бэдэрбэ ябаашад соо.
Ахайнь тэндэ үнинэй
Аргагүй бэрхээр һурана.
Туг бараад, энеэбхилэн
Тушаан боложо ябаа һаань,
«Улаан Оронгын» дорьботор
«Ура» хашхарха байгаабди...

Берлин хүрэтэр дайлалдаад,
Бэе мэндэ бусахадаа,
Олон орден, медальтай,
Оронгын үйлсөөр алхалһан,
Дайнда ошохоһоо түрүүншье,
Дайнһаа бусаһан хойноошье
Ажал дээрээ алдаршаһан
Ажалша энэ нүхэртэеэ
Ажабайдалаараа омогорхон,
Ашата партияа магтабабди.

Харгыда ябатараа...

Хадын хаяада, саһан соо
Халуу урьяжа харагдан,
Уни бутаржа ууралтан,
Утаа дээшэнь бааюулан
Байһан хонншодой хотон руу
Баярлан морёо хотируулбаб:
Дахагүй һээхаран гараһандаа
Дааран гээшэм аргагүй.
Хотондо ойротон ошоходом,
Хоннлдой намайе амаршалһан
Маарaлдаанай симфони
Мартагдажа манарһан
Малшан ябаһан наһыем
Тон холоһоо асаржа,
Толгой соомни тодоруулба...

Улайһан шэрэмдэ шаруулан.
Уралаа халан сайлажа,
Урматай хөөрэн һуутараа,
Үсөөхэн мүртэй мүртөө
Үхибүүдые һайса хүхеэдэг
Жаахан шүлэгүүдээ уншажа,
Жаргаабаб хэдэн үхибүүдыень...

Түл абалгын мүрысөөндэ
Түрүү һуури эзэлхыень
Үнэн һайхан сэдьхэлһээ
Үреэл табяад мордобоб.

ТОЛИ МОТО

Энэ хуудаһандамнай уншагты:

- *Байгаалиин үзэгдэлнүүд тухай тайлбари.*
- Шэнэ оршуулганууд.
- Аман зохёолой абдарһаа.

БУРЯАД ЗОНОЙ ХЭЛСЭДЭГЭЭР...

(Байгаалиин байдал тухай ямар ажаглалтануудые хэдэг һэн бэ?)

Буряад зон хэр угһаа хойшо мал ажал эрхилээд лэ, үбһэшье балай сабшадаггүй, бэлшээриин һайнние бэдэрээд зөөжэ ябадаг һэн гэжэ мэдэнэбди. Дулаан хото хорёошье гэжэ үгы шахуу хамнай даа. Иимэ байхадаа, тэнгэриин янза, сагай уларилые ехэ нарилан адаглажа, мал адууһа хамгаалхын тулада зохисотой хэмжээ абадаг һэн. Мүнөө сагта зоной байдалшье, малаа харууһалха арга боломжошье тад ондоо болоо гээшэ ааб даа. Тиигээшье һаань, ямар ажаглалта хэдэг байһан тухайнь хүнэй һонирхохын тулада бэшэхэм. Зарим юумэнниинь мүнөөшье малшадта хэрэгтэй байжа болохо.

ТЭНГЭРИИН ЯНЗА, САГАЙ УЛАРИЛ. Наранай оролгоноор доронь бишыханшье үүлэн байгаа һаа, харгсуу болохо. Наранай гараха үедэ тэнгэриин хаяада үүлэн байжа, хаяа үүлэн хоёрой забһараар шагааһан мэтээр наранай гараа һаань, мүн харгсуурха. Олон үдэр соо үүлэнүүдэй дээшэ, доошоо гонзойлдоод байгаа һаань, ехэ шуурган болохо. Наранай орохо үедэ тэнгэри улайгаад, тэрэ улааниинь доошоо болоһоор, үгы болоо һаань, бороо, саһан орохо. дээшээ хөөрэп арилаа һаань, сэлмэг үдэр болохо. Шүүдэрэй эртэ унаа һаань, бороо орохогүй, шүүдэрэй үгы һаань, бороо орохо.

һара, мүшэнэй тохёолгые алдадгүй харадаг һэн. Нэгэ бүлэг мүшые Зургаа мүшэн, Суг мүшэн, Сог мүшэн гээд элдэбээр нэрлэдэг. Тэдэ мүшэдтэй һарын тохёолгые ехээр хараха. Энэ Зургаа мүшэн намарай һарада харагдадаг болохо, зунай дунда һараһаа эхилээд, хоёр һара соо харагдахаяа болидог юм. Зургаа мүшэн һара хоёрой тохёолгон һара бүри болодог: намарай эхин һарын 19-дэ, дунда һарын 17-до, һүүл һарын 15-да, үбэлэй эхин һарын 13-да, дунда һарын 11-дэ, һүүл һарын 9-дэ, хабарай эхин һарын (сагаа һарын) 7-до, дунда һарын 5-да, һүүл һарын 3-да, зунай эхин һарын 1-дэ һүүлшын тохёолгон болодог. Түрүүшын тохёолгондо (намарай эхин һарада) Зургаа мүшэн һарынгаа доогуур гараа һаань, хүйтэн үбэл, дээгүүрнь гараа һаань, дулаан үбэл болохо. Түрүүшын тохёолгондо хагсуу болоо һаань, хойшонхи тохёолгонуудаарнь хагсуу болодог байха. Зунай эхин һарын нэгэндэ һүүлшын тохёолгон болоод, Зургаа мүшэнэй «уһанда шэнгээ һаань», манан, бүрхэг, зундаа үһээтэй байха. Тохёолгонууд саг соогоо болонтуу. Зүгөөр болзорһоо уртяа һаань, һайн үбэл, хожомдоо һаань, хүйтэн үбэл болохо. «Шоным дүрбэн» гэдэг мүшэнтэй һарын тохёоходо, хиибараан болодог. Намартаа тэнгэриин хаяа шэнжэжэ харадаг һэн: булангир хүбөөтэй байгаа һаань, хиибараантай, сэбэр байгаа һаань, дулаан үбэл болохо. Бороо хахад үдэрһөө хойшо орожо эхилээ һаа, бүхэли һүниндөө, сүүдхэ соогоошье орохо, үглөөгүүр ороо һаа, удангүй сэлмэхэ. «Орохо тэнгэри орой соорхой»: тэнгэри үүлээр хушаатай аад, туд дээрэш үүлэнэй соорхойгоор тэнгэри харагдажа байгаа һаань, бороо орохо. Тэнгэри бүрхэг аад, үүлэнэй доодо захаараа зурыгаад сэлмэг байгаа һаань, бороо орохогүй. Хэрбээ гарагай бимбада (долоодо) бороо ороо һаа, долоон хоног соо (хойто бимба хүрэтэр) орохо гү, али бүрхэг байха. Ой модоной шууяа һаань, һалхин болохо. Гол, горхоной уһан татаа һаа, бороо орохо. Тэнгэриин дуугархада, абяаниинь доро, бүглүүгээр дуулдаа һаань, бороожохо. Уһанай хүрэхэдэ, мүльһэниинь дээшээ тобойгоо һаань, ургаса һайн, юумэн элбэг, хотойжо хүрөө һаань, хомор байха.

Ороһон саһанай хэмжээе иигэжэ хэлэдэг һэн: хирмаг, шаазгайн һабар, хониной хара туруун, мориной хара туруун, нарин шэлбэ, үбдэгсөө.

МАЛАЙ, ЭЛДЭБ АМИТАНАЙ ЗАН

Гүрөөһэнэй орооной ой соо болоо һаань, саһатай, хүйтэн үбэл болохо, талада болоо һаань, саһа багатай болохо. Ороонолой хожомдожо ороо һаань, намар хабар хоёр ута байха. Охотоноон, хулганаан хүеэгээ (сугдуулһан үбһэеэ) гүйхэн хонхор соо обоолоо һаань, саһан ехэ орохо, гүнзэгы нүхэндэ суглуулаа һаань, саһан бага орохо, хүеэгээ эртүүр суглуулжа эхилээ һаань, тэрэнээ шулуугаар дараа һаань, шанга хүйтэн үбэл, аргалаар дараа һаань, бараг үбэл болохо. Тарбаган нүхэнэйнгөө амһар дээрэхи бутаяа үндэр болгоод, нүхэн сооһоо гарангүй байгаа һаань, ехэ бороо зүгнөө, бороогой ороһоор байтаршье нүхэнһөө гараа һаань, сэлмэхэнь гэжэ мэдэ. Эшэгэ, хурьган наадаа, хонид мүргэлдөө һаа, бороо зүгнэхэ. Сэлмэг үдэр байн гэһээнь, үхэрнүүд һүүлээ үргэжэрхёод гүйлдөө һаань, бороо орохонь гэжэ мэдэ. Морин хуухираа һаа, хагсуу зүгнөө. Бахануud хуурай газар, добо, гүбээ руу гарабал, бороо орохые мэдээ. Шоргоолзон далилбал, үһээ бороо болохо.

УРГАМАЛНУУД. Модоной набшаһанай удаан болотор шарлаагүй һаань, саһатай үбэл болохо. Намартаа ногоон хэнзэлээ, сэсэгүүдэй һалбараа, бургааһанай гүлгэлөө һаань, хойто зуниинь ургаса һайн байха. Үбһэнэй үндэрөөр, хатуугаар голложо ургаа һаань, саһан ехэ орохо.

Хуушан календаряар ноябриин 12-һоо февралиин 2 хүрэтэр хүйтэнэй үе. Энээнэй дүүрэхэдэ, февралиин 2-һоо хойшо шаргын шааяан болихо, гэрэй оройн саһан хайлажа эхилхэ, дуһаха, адууһа мал нюргаа шаража эхилхэ. Энээнһээ хойшо хабарай үе болохо.

Энэ мэтээр лэ байгаалиин шэнжые ажагладаг һэн. Эдэ хэлэһэниинь нютаг бүхэндэ адли бэшэ, зариманиинь тудажа, зариманиинь тудахагүй байжа болохо юм ааб даа. Хэрэглэмээр зүйл байгаа һаань, хүн хэрэглэнэ бэзэ. Тэрээн һээ гадна, илангаяа малшадай ажаглалта хэжэ байдаг һаань, ехэ һайн байлтай гэжэ һанагдана.

Лодон ЛИНХОВОИН.

Сергей МИХАЛКОВ

ХОЁР БАСНИ

ҺАРМАГШАН ҺАМАР ХОЁР

Улаан нюдэтэй һармагшан хаанаһааб даа
Урда хойноньшье үзэгдөөгүй һамар олобо...
«Энээгээр бүгэдые хооллуулжа болохол даа!
Элбэг баяр бултанда асаржаш магад даа,
Һамааруулхашье аалам, жаргуулхашье аалам!» —
Һамараараа һармагшан занажа оробо.
Ушарһан золгоһоноо айлгана гасаалан:
«Гэнэ боложо, хэн нэгэнэй тархи дээр
Гэнтэ тэһэржэ орхиг даа,
Одоол тиихэдэ энеэдэн бэшэ, ханяадан болохо һэн,
Олонхидой арһа бүтүүгээр гэмтээхэ һэн!»
«Хэлсээнгүй томо эдеэн! Арсаха юу байхаб?! —
Хэлэбэ нэгэтэ Һармагшанда үтэлһэн Харха. —
Хэн нэгэнэй иимэ Һамартай байгаа һаань яахаб?
Хүршынгөө огород уруу шагаадаг һааш һайн һэн ха!
Хүдэр томо Свекло гү даа, али
Хүрин шара Тыквэ ургажа байха аалам,
Харин Һамаршни хажуудань
Хайратай жааханаар харагдаха аалам?..»
Энэ басниимни удхые юрэдөө
Иигэжэ ойлгохо ёһотойл даа:
Үүлэндэ хүрэтэр магтуулһан юумэн үнэндөө
Өөдэгүй ахирхан байгшал даа!

ТҮХЭРИГ БА ДОЛЛАР

Гарһаа гарта ходо уриһаар ябадаг
Гаһар бүдүүрхүү Американ Доллар
Нэгэтэ
Совет Түхэригтэй уулзаһаар,
Сортоолхобо, бэеэ һайрхаба булайнхяар:
«Урдамни хүн түрэлтэн һүгэдэн байдаг!
Урижа намайе бүхы тээшэм абаашадаг!
Наймаашад, министрнүүд, бэшэшье алдартан
Намайе хүндэлжэ гараа һарбайдаг.
Хэрэглээ һаа, юушье худалдан абахаб:
Хэн нэгые саазалжашье, аршалжашье шадахаб...
Аяншалааб нилээд Грецеэр, Индохитадышье үзөөб...
Ахир нэгэ Түхэриг намтай
Адли болохоор алтай?»
«Харин шамтай адли болохо гэнэгүйб! —
Харюусаба Совет шэнэ Түхэриг.—
Хэн байһыешни би һайн мэдэнэб:
Яагааб теэд, дэлхэй дүүрэн зайгаашье гэлэйш?
Ямар гүрэнөөр ябанаш, хаана хүрэнэш,
Ядарал, зоболон, үхэл мүрыеш мүшхэнэ:
Харата муухай хэрэг хэхэеэ һанаашад,
Хара тархитаяа түрэл оронoo наймаалаашад
Хам шүүрээд, хармаандаа шамайе хэнэ.
Харин би арад зоной Түхэригби.
Энхэ амгалан байдал зохёон баталааша,
Эб найрамдал тээшэ бүхы арадые хүтэлөөшэ
Эрхэ сүлөөтэ зоной гарта байдагбн.
Хороной хорондо, Доллар, шинии нюдэн дээр
Ходо — жэлһээ жэлдэ — улам батажанаб.
Холо боло! Совет Түхэриг ябана!»

ГУНГА ЧИМИТОВ буряадшалба.

СЭСЭН ХАРЮУ

Онтохон

Нэгэ бардам, дээрэлхүү зантай ноёной харьяата нютагаа эрьежэ ябахадань, замдань үгытэй хүн ушарба гэхэ.

Бардам ноён үгытэй хүндэ өөрынгөө эд зөөрие, нэрэ зиндаае. һанаамгай бэрхые харуулха, һайрхаха һанаатай:

— Танай нютагаархин юугээ эгээл үнэтэй сэнтэй гэжэ тоолодогбта? — гээд үгытэй хүнһөө асууба ха.

— Үри бэе үхибүүдээ, түрэл орон дайдаяа эгээн үнэ сэнтэй гэжэ тоолодогбдн, — гэжэ үгытэй хүн харюусаба.

— Нютагайтнай эгээн хүндэтэй хүн хаана һуудаг бэ? — гэжэ бардам ноён асууба.

— Тэры тэрэ хадын үбэртэ, — гэжэ үгытэй хүн хургаараа заажа харуулба.

— Хэн гэжэ алдар нэрэтэйб?

— Борхондой.

— Хэр эд зөөритэй хүм?

— Морин толгойтой хуур матаар аяга хоёртой.

— Нюсэгэ салдаган аад, юугээрээ хүндэтэй болоһон хүн бэ тэрэтнай? — гэжэ бардам ноён гайхашаба ха.

— Борхондоймнай морин толгойтой хуур дээрээ наадажа, үльгэр, онтохо хөөрэжэ, бүхы нютагаархинаа баясуулдаг юм. Тиимэһээл нютагтаа эгээн хүндэтэй хүмнай тэрэ юм, — гэжэ үгытэй хүн харюусаба.

— Тэрэшье тэрэ гэлэй. Нютагайтнай аха захань хэн бэ гэжэ би шамһаа асуунаб? — гэбэ бардам ноён.

— Жаргалмаа нютагаймнай аха захань юм, — гэбэ үгытэй хүн.

— Хэр эд зөөри ехэтэй эхэнэр бэ? — гэбэ бардам ноён.

— Ганса һаамхай үнеэн гуринха шара нохой хоёрһоо ондоо юушье үгы юм, — гэбэ үгытэй хүн.

— Теэд яагаад нютаг соогоо аха захань болоһон эхэнэр гээшэб тэрэтнай? — гэжэ бардам ноён гайхашаба.

— Жаргалмаа ерэн хоёртой хүгшэн юм. Тэрээнһээ үндэр наһатай хүн нютагтамнай үгы, — гэбэ үгытэй хүн.

Энэ харюудань бардам ноён дурагүйдэжэ, үгытэй хүнние үгэ хэлээрээ торгожо, үһөөгөө абаха хүсэлтэй:

— Энэ дэлхэй дээрэ, хай, шамһаа тэнэг хүн үгы ха даа, — гэбэ.

— Намһаа тэнэг хүн бии даа, бии. Шамһаа тэнэг хүн ерэжэ ябана. Тэрэнние угтажа ошолши гэхэдэнь, танние угтажа ерээлби, — гэжэ үгытэй хүн харюусаба ха.

Тэрэнэй үгэдэ торон хаагдаһан бардам ноён юушье гэхэ үгэеэ олонгүй, саашаа харайлгашоо бэлэй гэлсэдэг.

Ф. ЦЫДЕНЖАПОВ.

ХЭН ХААНА АЯНШАЛХА ДУРАТАЙБ?

Зунай амаралтын саг тулажа ерэбэ. Тэрэнние хайшан гээд аятай зохидоор үнгэргэхэ тухайгаа хүн бүхэн мүнөөнһөө бодомжолжо эхилээ. Аяншалга ба экскурсиин талаар Буряадай областной Совет түрэл орон дотороо, республика соогуураа аяншалжа, амаралтынгаа сагые үнгэргэхыень ажалшадта дурадхана.

Майн 16-да туристска поезд аян замда гараханъ. Сибириин городууд Иркутск, Новосибирск, Омск, Азербайджанай ниислэл Баку, парата Грузиин ниислэл Тбилиси, Хара далайн эрьедэхи городууд Батуми, Гагра, Адлер, Поволжиин томо город Куйбышев хото айлшалха байна.

Туристнууд 21 хоногой туршада аяншалхадаа, айлшалһан нютаг бүхэнэйнгөө үзэсхэлэнтэ газарнуудаар экскурси хэхэ, түүхэтэ хүшөөнүүдые шудалха, Эхэ оронойнгоо арадуудай ажабайдал, ёһо заншалтай танилсаха юм.

Аяншалгын бюро 25—30 хүнһөө бүридэһэн бүлэг аяншалагшадые зунай сагта холын Киев, Одессэ гү, али Ростов эльгээжэ шадаха байна.

Байгал далай соогуур аяншалга баһал һонирхолтой байха. Байгал шэнги алдар суутай болоһон далай дэлхэй дээрэ байхагүй. Энэ далай арюун тунгалаг уһатайшье, оёоргүй гэхээр гүнзэгышье юм. Байгалай байгаали хатуу шэрүүн, элдэб ургамалаар элбэг, амитанай аймагаар баян байһаараа суурханхай. «Комсомолец» гэжэ теплоходоор Байгал дээгүүр аяншалһан хүн мартагдашагүй юумэнүүдые хараха, һонирхохо байха. Танхой—Хужар—Баргажапай адаг—Давша—Нижне-Ангарск гэһэн маршрудаар аяншалха.

Г. ГУБКО,
аяншалгын талаар соведэй экскурсионно бюрогой методист.

ХАНИ НҮХЭСЭЛ ТУХАЙ ОНЬҺОН ҮГЭ

Нүхэргүй хүн үндэһэгүй модондол адли.

Нюурта һаймһарааша нүхэр бэшэ, үнэнние хэлээшэ үнэхөөр нүхэр.

Нүхэсэлгэ үнэгэн малгай үмэдхүүлгээр бэшэ, үнэн сэхэ байлгаар бэхи.

Нүхэрэй гүйһан юумэндэ, «үглөө» гэлтэ байхагүй.

Аяндашье ябахадаа, гэртээшье байхадаа, хамаг юумэ бусадта тоходог хүн муу нүхэр гээшэ.

(Ородһоо оршуулга).

ҺҮНЭҺЭ БУСААЛГА

Шог рассказ — Илья НАМСАРАЕВ

ТОСХОНОЙ үнеэд һүниин тэнгэһээ хойшо зай таһалангүй ута, богонёор мөөрэлдэжэ эхилбэд. Нохойнуудшье хоолой нэгэдэжэ, шоношолон улилдаба. Харанхы һүниин тэн байгаашье һаа, тахяанууд үндэгэлжэрхиһэн юумэдэл, һөөл бардамаар хашхаралдаба.

Эдэ бүгэдэ олон янзын абяанһаа Сэбжэд хүгшэнэй нойр сэлмэшэбэ. Дулаан унтариһаа бодожо, зайн гал носообо. Газаа үхэр, бурyунуудай үүгэнэлдээн, мөөрэлдөөн улам шангадана.

— Ай, бурхан, зайлуул! Ёро шорын зүгнэл. Гай тодхор ерэхэнь, — гэжэ аман соогоо дуугарһаар ошожо, үбгэеэ угзарба. — Һэрииш, зүнтэг! Үхэшөө гүш?

— Юун болооб? — гэжэ үбгэниинь нойрмоглобо.

— Юун, юун! Хүнэй һүнэһэ абаашана. Шагныш.

— Ямар һүнэһэ? Хэн абаашанаб?

— Хэн, хэн! Эрлиг хаанай элшэд.

— Һүниин тэн дунда хүнэй нойр таһалаад, дойложо байхадаа, өөрөө Эрлиг хаанай элшэ гээшэш, — гэжэ үбгэниинь бабараад, хаяа тээшээ эрьелдэжэ, амтатай нойроор хурхиршаба.

— Теэд малнууд юундэ мөөрэлдэнэб? — гээд, Сэбжэд үбгэнэйнгөө хүнжэл хуу татаба.

— Аматай һэн хойноо хашхаран бархирангүй байха һэн гү? Юрэдөө, зайлал даа саашаа! Би унтахамни, — гэжэ тэрэнь тон ехээр дурагүйдэн үгэлөөд, хүнжэл дороо бухана.

Айһан, сээрлэхэһэн Сэбжэд хүгшэнэй нойр яашье хүрэжэ үгэбэгүй. Үүрэй сайхые хүлеэжэ ядана. Нилээд сагай үнгэрһэн хойно сэнхэгтэшэһэн сонхын шэлэй саана гэгээрбэ. Тиихэдэнь хүгшэнэй һанаан нэгэ бага амарба. Тиигэбэшье ухаандань элдэб олон аймшагтай бодолнууд ороод һаланагүй. «Ёо-ёхо даа, ямар айлда нёлбоһон адхарханъ ааб даа. Али манайхиһаа...» Иимэ бодолһоо толгойнь үһэн арбайшаба. «Ай, бурхаан даа, муу юумэнэй болохоһоо урид Зандан ламбагайда ошожо, абарал һураха болоо даа. Гай тодхорой тохёолдохоор байгаа һаань, мэгзэм маани уншуулха хэрэгтэй. Тиигэбэл манайхние ямаршье аюул дайрахагүй» гэжэ тэрэ шиидэбэ.

Үглөөнэй улаан наранай зүүн хойто мундаргануудай араһаа үшөө үндыгөөдүйдэ, үбгэнэйнгөө нойрһоо үшөө һэреэдүйдэ, Сэбжэд хүгшөө гэртэһээ гаража, тосхоной эгээл захада гансаараа һуудаг Зандан ламын үүдэ ошожо татаба. Гэрэй эзэн галаа нижаганаса түлинхэй, нюргаа шаража, ханза улаан сайгаа шоршогоносо һорожо һууба. Эртэ үглөөнэй айлшанда тэрэ анхаралаа балай хандуулбагүй. Теэд Сэбжэдэй ямар хэрэгээр ерэһэнээ хөөрэжэ эхилхэтэй адли сайгаашье уухаяа мартажа, шэхээ табин шагнаба.

— Харин нэгэл юумэн болобо аа гү гэжэ таагаал, тухайлаал һэм. Һуни баруун хабиргамни хадхаа, зүүн нюдэмни татаа. Мүн гэрэйм ханые нэгэ юумэн уйлажа байгаад һабардаа. Хара хүсэндэ шэрэгдэһэн хэнэйшьеб һүнэһэн намайе абархыемни гуйгаа байна, — гэжэ тэрэ томоотойгоор хөөрэнэ.

Ламбагай һууриһаа бодожо, бурханайнгаа шэрээгэй хүнды сооһоо хониной хуушан дала асарба. Баабгайн арһан олбог дээрээ забилан һуугаад, нэгэ удаа айхабтар абяатайгаар хэхэрһэнэйнгээ удаа далаяа галай гэрэлдэ шагааба.

— Зүб даа, зүб.

— Хэнэй абтааб? — гэжэ Сэбжэд хүгшөө тэсэжэ ядан асууба.

— Мүнөө мэдэхэб, — гээд, Зандан ламбагай хушуугаа урагшань шормойлгожо, үрөөһэн нюдэеэ онниилгобо. — Танайл тудаад байнал даа.

— Минии?! — Һүзэгшэ Сэбжэдэй зүрхэнэй сохисо тогтошон алдаба. Ламбагайн гэртэ байһан бүхы юумэн ада шүдхэрнүүдтэл мэтэ гэр соогуураа гүйлдэжэ байхадал үзэгдэбэ.

— Ай, бурхан, сахюусамни! Ламбагай, яаха хээхэ гээшэбиб? Урда бооридоо мордохо саг ерэбэ гээшэ гү? Туһалжа хайрлыт, — гэжэ «һүнэһэгүй» хүгшэн уйлагаан, ламбагайе гуйба.

— Бусааха арга байнгүй яаха һэм даа. Бурханай хүсэн уһан, гал болоод, һалхинһаа шанга юм шуу даа, — гэхэ зуураа, шара эрхиеэ хоёр гартаа хабсаржа, дээрэ үргэн, аман соогоо маани уншан мүргэбэ.

— Саг хэды болобо хаб даа? — гэжэ Зандан ламбагай хүхэ үнгэтэй будильнигаа шэртэнэ. — Үнөөхи алаабхи гээшэнь онгойхо болоо юм аа гү? Эгээ һүнэһэеэ дуудуулха болоо һаатнай, эдихэ уухэ юумэн ехэшэг хэрэгтэй болохо. Сагаан архинь бии юм гү даа... Эгээн һайн хани нүхэрөө асарха болонот.

— Зай, һайн бэлэйт даа, ламбагай. Би мэнэ гэһээр бусахаб, — гээд, Сэбжэд газаашаа түргэн гараба.

— Холо дэгдэшэһэн һүнэһэн хатуушаг. Тэрэнние бү мартаарайт, — гэжэ ламбагай үүдэнэй хаагдаадуйдэ хэлэжэ үрдибэ.

Хахадшье часай үнгэрөөдүйдэ урдаа обоо хүбөө мяха, тоһо, хилээмэ, саахар, үшөө нэгэ шэл архи табиһан Зандан лама хажуу тээшээ хиламшье гэжэ хараха сүлөөгүй, номоо лужаганаса уншажа һууба. Гартаа думбаа ногоо бариһан Сэбжэд хүгшөө гараа наманшаланхай, бурханда мүргэжэл һууха юм. Тэрэнэй хажууда тосхоной эгээн һүзэгшэ хүнүүд — Сэбжэдэй хани болохо Батрааг теэбэй, дасанда гэсхы байһанаа һаяхан нютагтаа ерэһэн Дамба үбгэн гэгшэд баһал гараа хабсаржа баринхайнууд, аман соогоо маани уншанад.

Зандан ламбагай уншалгала улам түргэдхэбэ. Сан хэнгэрэг наярба. Батрааг теэбэй Дамба гэсхы хоёр газаа гаража сайгаа сасабад, гэр тойрожо байгаад, «Ерэ-э, ер! Манаа юундэ хаяад ошообшоо! Сэбжэ-эд, ер!» — гэлдэн хашхаралдабад.

Уншалгаяа дүүргэһэн Зандан лама хүлһэеэ аршажа. Сэбжэдэй хубсаһа хэмжэжэ үзэбэ. Тиигээд үглөөнһөө хойшо түрүүшынхиеэ энеэбхилбэ.

— Зай, арай шамай гэжэ бусаабаб даа. Холо дэгдэшэһэн байгаа. Тиибэ яабашье, бурханай дали гээшэмнай хүсэтэй юм шуу даа. Хүсэжэл һалаа, — гээд, сэржэм үргэһэн архиһаань нэгые хэжэ дараба.

— Һайн даа. Ашыетнай хэзээшье мартахагүйб, — гэжэ баярлаһан Сэбжэд дүрбэн улаан шарбуунса хоёр гараараа ламбагайдаа бараад, өөдөө бэеэ сэхэлэнгүй, аман соогоо маани уншажа, гэдэргээ сухариһаар һууридаа ошожо һууба. Ламбагай барисыень саана һайнаар хадагалаад, гэсхытээ үшөө нэжээдые дараба. Хоёр хүгшөөнэр нүгөөдэ хоёройнгоо амаа халажа, хүгтэй зугаатай боложо эхилхэлээр, эдэмнай һогтобол, маанадаа гэжэгээндэжэ байхагүй юм аа гү гэжэ эртэнһээ һэргылэн, түргэн юумэеэ хуряагаад, гэр гэртээ тарабад.

Сэбжэд хүнгэхэнөөр гэр тээшээ гэшхэлнэ. Тала дайда, хада уула ямаршьеб даа нэгэ ондоохоноор, нюуса дулаанаар харагдана. Хүл дороо шаршаганаһан саһанай абяа түрүүшынхеэ дуулаһан мэтэ.

Урдаһаань нэгэ эхэнэр гүйжэ ябана. Ойртожо ерэхэдэнь, хонишон Сэрэн-Дулмые таниба.

— Ай, бурхан, ганса минийхие бэшэ, үшөө Сэрэн-Дулмын гэртэхинһээ нэгэнэйхиень абаашалсаа байна. Зандан ламада яаража ябана ха юм даа, баарһан, — гэжэ теэбэй бодобо.

— Гүй, гүй түргэн, хүүхэмни. Ламбагай гэртээ. Туһалангүй яаха һэм, — гэжэ Сэбжэд Сэрэн-Дулмада хэлэбэ.

— Юу хэлэнэт, теэбэй? Тэрэ ламбагайтнай шонодо барюулһан хонидые ами оруулха шадалтай юм гү? — гэбэ Сэрэн-Дулма.

— Ямар шоно? Ямар хонин? Ай, бурхан, хатуу үгэ аманһаа юундэ унагаанаш, — гэжэ Сэбжэд сухалдаба.

— Ямар, ямар? Дүрбэн хүлтэй, хурса һоёотой шоно ямар байгшаб. Аяар арба нэгэн хониием унагаагаад, үшөө нэгыень нюрган дээрээ ашаад арилаа. Үгы, теэд энэ һүни үхэр, бурyунуудай мөөрэлдэхэ, бархиралдахые дуулаагүй юм гүт? Баһал бүхөөр унтанат даа, теэбэй, — гээд, хонишон басаган саашаа ябашаба.

Сэбжэд хүгшэнэй досоо нэгэ юумэн таһаршахадал гээд, нюдэниинь бүрүүлтэжэ, толгойнь эрьебэ. Харгы дээрэ һал һуушахагүйн тула бүхы хүсэеэ эршэдхэбэ. Шэхэндэнь олон шононуудай улиха, Зандан ламбагайн ламатаха дуулдахадал гэбэ.

Иигэжэ мухар һүзэгтэ мэхэлэгдэһэн Сэбжэд хүгшөө Зандан ламын үгэһэн заахан лонхотой аршаан хорёо доогуур бута шэдэжэрхёод, гэр тээшээ гэшхэлшоо һэн.

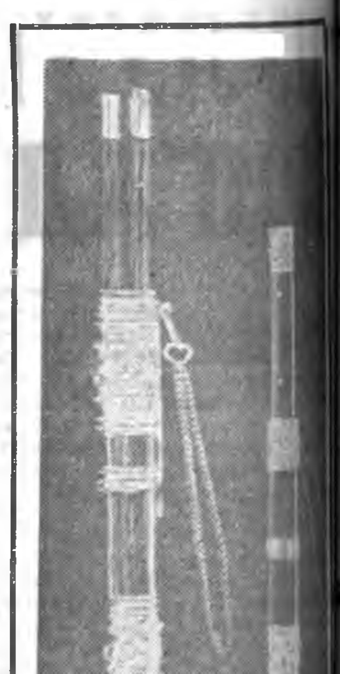

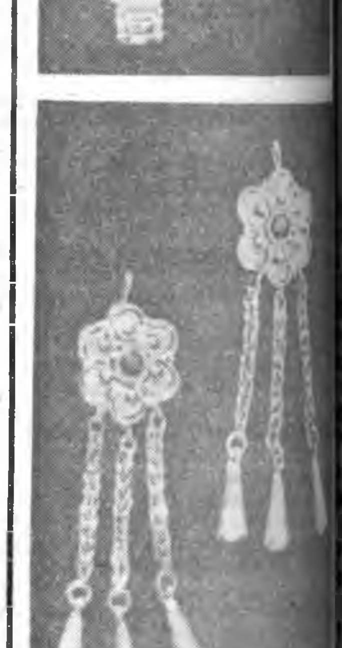

Улаан-Үдэ хотодо гурбан ж... лэй саада тээ уран бүтээ... зүйлнүүдые дархалжа эхил... юм. Тэндэ хүдэлэгшэд буряад... угалза, шэмэглэлтэнүүдые ех... шадамараар хэдэг болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Залу... һиилүүршэн Даша Чойропов... бүтээһэн хутаганууд. 2. Д. Э... дынеевэй дархалһан мүнгэн һ... хэ ба бүмбэ.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ПРАВДА БУРЯТИ...

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Ре... ликын таряалан дээрэ» гэһэн ... шаг доро материалнууд. СССР Верховно Соведэй Президи... Указ. «Соведүүдэй һунгалта... туулан» гэһэн гаршаг доро инф... мацинууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Үр... хүрэнгэ — баян ургасын ... гэһэн Т. Дубковагай ста... «Эдэбхитэдые хүмүүжүүлгэ» ... һэн П. Медведевэй статья.

Гурбадахи хуудаһанда: В. ... ров, Л. Синегрибов гэгшэдэй ... тоочерк. Хилын саанаһаа аб... ТАСС-ай мэдээсэлнүүд. Реда... да ерэһэн бэшэгүүд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Е. ... гаевагай «Сэбэрээр хэлэдэг бол...» гэһэн статья. Д. Дугаровай «Х... дын дуун» гэжэ очерк.

ЭНХИР КРАН

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММ... МОСКВА ХАРУУЛНА: 13.00 — орон доторхи һонин. 13.05 — Илалтын үдэртэ зорюулагдан... дамжуулга. 13.35 — арадай те... визионно университет (нэгэд... дамжуулгань). 14.20 — «Сэв... галнууд» гэһэн дамжуулга. 16... — Е. Воробьевой «Шүһанай һал» гэһэн телевүжэг. 18.10 — орон доторхи һонин.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 20.00 — «1945 он» гэһэн д... кументальна телевизионно филь... 21.00 — Эсэгэ ороноо хамга... гын Агууехэ дайнай дуунууд.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММ... УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА: 18.00 — үхибүүдтэ зорюулагдаһан фильм-концерт. 18.20 — «СССР соогуур арбан минута», «Ваня... хоной нюуса» гэһэн дамжуул... 18.30 — «Неделя» гэһэн субботн... үдэрэй программа. 19.30 — ко... церт.

МОСКВА ХАРУУЛНА: 20.00 — хүгжэмтэ ... 20.45 — уласхоорондын програм... ма. 21.15 — «Обратной дороги нет» гэһэн уран һайханай теле... визионно фильм (2-дохи сери...).

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Н-02404. Заказ № 947.